

Mare

“Uit leegte de grenzen van pijn opzoeken”

Pagina 11

Meeschilderen met Bob Ross: ‘Een boom. Oh fuck, dit gaat te snel’

Pagina 3

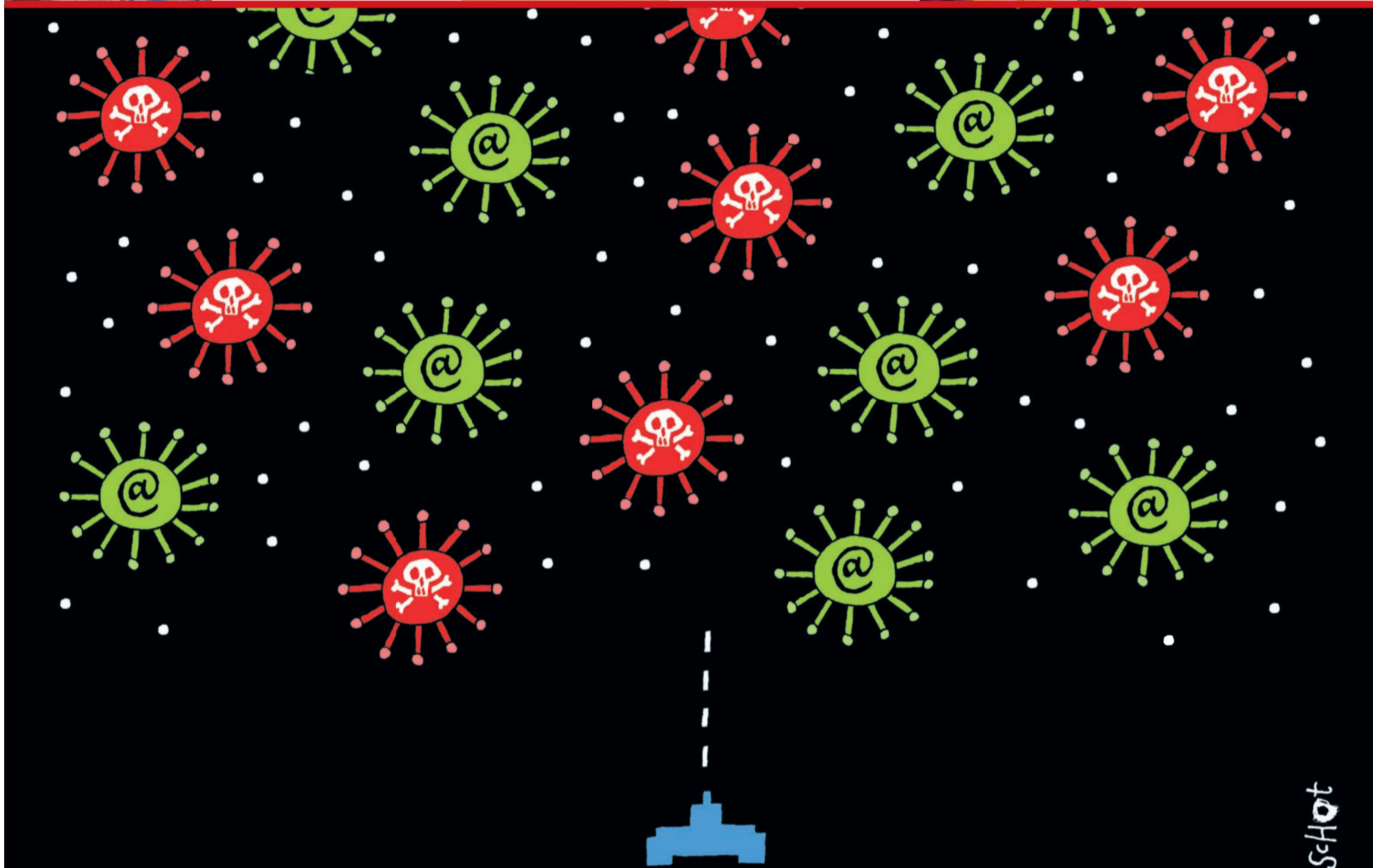
Handlezer Julius Spier dook heus niet met elke cliënte het bed in

Pagina 8

Je angstklachten wegkleden? Creatieve therapie lijkt te werken

Pagina 9

ScHot

Het gevecht tegen cybercrime

De universitaire beveiliging versus hackers, phishers en virussen

Vreemd Chinees verkeer legde vorige week de universitaire website plat. Maar Leiden wordt dagelijks lastiggevallen door cybercriminelen. ‘Als ze weten dat er ergens een lek zit, gaan ze wat proberen.’

DOOR VINCENT BONGERS EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Wat doet de Universiteit Leiden bij een cyberaanval?

Joop van der Born, directeur van de universitaire ICT-afdeling ISSC: ‘We kunnen van meerdere kanten meldingen krijgen, zoals van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) die ons van de actueelste bedreigingen op de hoogte stelt.

Daarnaast krijgen we informatie van onze eigen monitoringssystemen. Die systemen signaleren het wanneer er bijvoorbeeld veel vreemd digitaal verkeer is en dat wordt automatisch bij onze bemande dienst gemeld. Zij zitten dus niet constant naar een heel groot scherm te kijken.’

Jan-Willem Brock, Hoofd Informatiemanagement van de universiteit: ‘De dienst is altijd beschikbaar, ’s avonds, ’s nachts en op feestdagen.’ Van der Born: ‘Wij worden bij een aanval ook ingelicht.’

Krijgen jullie altijd een melding bij een aanval?

Van der Born: ‘De systemen zijn niet honderd procent dekkend. Er zijn namelijk ook *zero day*-aanvallen, dat zijn nieuwe virussen die wereldwijd nog onbekend zijn.

Daar krijgen we dan dus geen melding van.’

Brock: ‘We houden ook veel contact met collega-universiteiten. Als zij iets vreemds zien, dan horen wij dat ook. Maastricht informeerde ons bijvoorbeeld heel snel over de ransomware-problemen waar ze mee kampten, waardoor data waren versleuteld (die ze pas weer terugkregen na betaling van enkele tonnen, *red.*). We kregen dat bericht via Whatsapp, want hun hele mail lag eruit.’

Wat hebben jullie gedaan toen Maastricht appte?

Van der Born: ‘We hebben toen meteen onze twee *security officers* en ons responsteam geïnformeerd. Dan gaan we kijken of er bij ons ook iets mis is, maar we zagen gelukkig niets vreemds.’

De afgelopen week lag de site van de universiteit er soms uit.

Van der Born: ‘We zagen toen dat er meer verkeer was, maar het had niet de signatuur van een DDoS-aanval, waarbij gigantisch veel verkeer van alle kanten op ons afkomt. Nu kwam er wel veel verkeer, maar slechts vanuit een paar bronnen, vooral uit China. Dat was vreemd. De server waar de website op draait, had er wel last van; die liep vol. Daardoor kon je de universiteitssite een tijdje niet bereiken. Toen hebben we een heel simpele maatregel genomen: het verkeer van buiten Nederland even stopgezet. Toen kon de site even kalmeren.’

Brock: ‘Veel verkeer betekent ook niet per se dat er sprake is van een aanval. Soms besluit iemand bijvoorbeeld alle boeken en arti-

kelen van de Universiteit Leiden te downloaden. Daar hebben we dan ook last van.’

Betekent dat verkeer uit China ook dat de aanvallers daar zitten?

Van der Born: ‘Dat kun je niet met zekerheid zeggen. We weten ook niet waarom het verkeer er was en wat de veroorzakers van plan waren. We hebben toen een analyse gemaakt, waarna we extra serverkracht inschakelden. Dan kan de site meer verkeer aan. Dat kun je echter niet gelijk doen, want we moesten eerst weten wat er aan de hand was. Daardoor kostte het tijd voordat de site weer te gebruiken was. Dat is uiteraard vervelend.’

> Lees verder op pagina 6:

De piramide

DOOR BART BRAUN Een zonovergoten kamer op het ministerie van Onderwijs, ergens in de nabije toekomst. De verse minister nipt aan een kopje gyokuru-thee. Een man met een kleine laptop en een grote stropdas komt binnen.

'Ah, u bent de meneer van de Arbeidsinspectie.'

'Eigenlijk heten we al sinds 2012 de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, maar dat had ik zelf ook gemist tot ik er kwam werken.'

'En u bent hier voor die kwestie die onder mijn voorganger gestart is. De overwerkende academici. Om het dossier af te sluiten, hoop ik?'

'Nou, nee.'

'Nee? Mijn voorganger zette een beweging in om de beoordelingscultuur op universiteiten om te gooien, en dat is volledig gelukt. De aanvraagdruk moest omlaag, en de plannen daarvoor zijn vlekkeloos uitgevoerd. De actiegroep WOinActie wou 1,15 miljard erbij, en dat heeft mijn partij gewoon geregeld. Het is alsof we in de utopie van een WO-columnist leven! Wat kan er nu nog mis zijn?'

'In 2018, voordat al die maatregelen er waren, werkten universitaire onderzoekers gemiddeld 28 procent van hun aanstelling over, en de onderzoekers aan universitaire medische centra 34 procent. Twaalf uur per week, zeg maar.'

Nu de universiteiten en uw ministerie die maatregelen genomen hebben, zijn die cijfers nog vrijwel exact hetzelfde.'

'Hoe zit dat?'

'Eerst had je een docent die betaald werd voor twintig uur onderwijs en twintig uur onderzoek per week. Die besteedde dan 32 uur aan onderwijs, vijf uur aan het schrijven van beursaanvragen en

vijftien uur aan onderzoek.'

'Maar daar hadden we die één komma nogwat miljard voor geregeld. Die docent heeft nu een collega.'

'Precies. Daarom geeft de onderzoeker nu daadwerkelijk twintig uur per week onderwijs. De beursaanvraagtijd is zelfs teruggedrongen naar één uurtje per week.'

'Maar...?'

'En nu besteedt die medewerker dertig uur per week aan onderzoek.'

'Ah.'

'Om te beginnen zijn dit soort mensen van zichzelf zeer gedreven en perfectionistisch. Daarnaast: het WO is georganiseerd als een piramide. Onder elke professor staan een paar docenten, daaronder een paar postdocs, en daaronder een paar promovendi. Van elke groep startende onderzoekers, kan er maar een klein gedeelte hoogleraar worden. Dus vallen er mensen af. Wat kan je doen om niet af te vallen? Overwerken.'

'En wij hebben het midden van de piramide ietsje breder gemaakt, maar we hebben hem niet in een kubus veranderd. Is dat wat u wilt zeggen?'

'Ja. Het goede nieuws is dat de universiteitsmedewerkers nu weliswaar evenveel uren werken, maar dat ze ietsje minder gestrest zijn daarover.'

'En nu verwacht u van mijn ministerie een reactie, die u in uw rapport kunt zetten? Mijn ambtenaren zullen er een-tje opstellen. Ik begrijp dat mijn collega van SZW dat rapport al volgende week verwacht?'

'Ja, dat wordt nog even doorbitten. Gelukkig krijg ik voor mijn overuren wel gewoon betaald.'

Colofon

Redactie-adres Rapenburg 38, 2311 EX Leiden

Postbus 9500 2300 RA Leiden

Telefoon 071-527 7272

Website mareonline.nl

E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl

De redactie is op vrijdag gesloten.

Oplage circa 10.000

Hoofredactie

Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie

Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl

Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl

Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl

Sebastiaan van Loosbroek

s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl

Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers

Vera Arntzen · Remco Breuker · Maia de Quay · Marit de

Roi · Benjamin Sprecher · Else van der Steeg · Ivo

Verseput

Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan

Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl

Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie

Art direction en vormgeving marcel van den berg joostmarcellis.nl

Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties Bureau van Vliet B.V.

Postbus 20 2040 AA Zandvoort

Telefoon 023 - 571 47 45

Redactieraad

Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel

(vice-voorzitter) · drs. Marije van den Berg · Prof. dr. Willem

van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van

Kinschot · Roel van Niekerk · Nathan Oosthoek · Frank

Rensen · dr. Alexander Pleijter · Marten Jesse Pot · dr.

Hermelijn Smits · Jonatan Wirix-Speetjens · Prof. dr. Kutsal

Yesilkagit

Jaarabonnementen

Een jaarabonnement op Mare loopt van september t/m

juni. Belangstellenden kunnen Mare thuisgestuurd

krijgen door €35 over te maken op IBAN

NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden

(o.v.v. Mare en SAP-nummer 6200092091) en

vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres

te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.

Studenten betalen €25

Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending

redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272

Ingezonden mededelingen

Mededelingen voor het op donderdag verschijnende

nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag

16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.

ISSN 0166-3690

Column

De botte bijl

Soms mislukt iets, en is dat niet erg. Soms juist wel. En soms lijkt het niet erg, maar is het dat eigenlijk wel.

Stel, je hebt een tinderdate *last moment* afzegd, om geen enkele andere reden dan dat je er gewoon even geen zin in hebt. Maar dat was wel je toekomstige droompartner, met twee dotjes van kinderen. Dat wat had kunnen zijn, in een moment van lamelligheid verdwenen. Jij voelt er waarschijnlijk niets bij. Voor jouw date, die al dagenlang verliefd naar je foto's aan het staren was, komt het een stuk harder aan.

Bij werkprojecten is het net zo. Hoe ik me bij het aflopen van een project voel, is niet afhankelijk van hoe het daadwerkelijk gelopen is, maar hoe ik denk dat het had kunnen gaan.

En daar kleven risico's aan, merk ik nu.

Aan het begin van mijn promotietraject werkte ik tegelijkertijd als trainee bij Van Gansewinkel. Een groot afvalverwerkingsbedrijf, tegenwoordig heet het Renewi. Dat was een fantastische plek om als industrieel ecoloog rond te lopen. Zo veel afvalstromen om mee te spelen. Een van de weinige plekken waar al aan circulaire economie werd gedaan, ruim voordat circulaire economie in de mode kwam.

Van Gansewinkel was vlak voor mijn komst overgenomen door een Amerikaans private equity fonds, KKR. Dat was zowel tragisch als razend interessant. Tragisch omdat het bedrijf er – op zijn zachtst gezegd – niet beter van werd. Interessant omdat ik met allerlei consultants kon samenwerken die me precies lieten zien hoe private equity te werk gaat.

Wat hier vooral van belang is: Van Gansewinkel was van oudsher een familiebedrijf, en een groot deel van het management had zich enorm aan het bedrijf gehecht. Van Gansewinkel was echt een onderdeel van wie ze waren.

Toen KKR het bedrijf met de botte bijl begon te bewerken om de aandeelhouderswaarde te optimaliseren, gingen deze managers helemaal kapot. Niet alleen hun werkplek werd aangetast. Ook hun identiteit. Met schrikbarende hoge burnoutpercentages tot gevolg.

Toentertijd dacht ik daar een belangrijke les uit te leren. Het maakt niet uit hoe leuk of belangrijk of waardevol je werk is. Het is niet de moeite waard om er aan gehecht te raken.

En die les heb ik ook ter harte genomen. Sinds het verlaten van de middelbare school loop ik bijna onafgebroken bij de Universiteit Leiden rond. Toch heb ik mij altijd bewust meer verbonden gevoeld met wetenschap als idee, dan Leiden specifiek. Ik kan morgen naar Utrecht gaan, en ik zou me daar prima bij voelen.

Wat ik niet had bedacht, is dat het niet alleen om de organisatie gaat. Het gaat ook om de dagelijkse bezigheden. Je kan het niet aan jezelf verkopen om jarenlang enorme overuren maken, zonder ervan overtuigd te zijn dat je aan iets waardevols werkt. En dan heb ik het specifiek over het project waar ik de afgelopen twee jaar het grootste deel van mijn energie aan heb besteed.

Nu is het project *an sich* niet mislukt. Voor de buitenwereld ziet het er zelfs vrij succesvol uit. Maar ik weet wat het had kunnen zijn. Niet een project van het formaat tinderdate, maar een droomproject, waar ik de rest van mijn leven gelukkig mee was geweest.

Ik had me niet zo aan dat hypothetische droomproject moeten hechten. Maar ik heb het wel gedaan. Mijn 2020 is begonnen door te rouwen voor iets wat had kunnen zijn, maar het niet is geworden.

BENJAMIN SPRECHER is onderzoeker bij het Centrum voor Milieuwetenschappen

Mensen

Stefhan Heck (rechts op de foto) en zijn meesterwerk. Foto Taco van der Eb

071 - 527 ...

Plastic dierenesten

Bioloog Auke-Florian Hiemstra begint in maart met zijn promotie-onderzoek bij Naturalis, naar plastic in dierenbouwsels. Mede mogelijk gemaakt door Albert Heijn.

Gefeliciteerd! Wat ga je onderzoeken?

'Ik ga bouwsels van dieren bekijken. Ik studeer nu af op de nesten van meerkoeten. Er is zoveel rommel op straat, en zij zijn het in hun nesten gaan gebruiken. Daarin vind je dus echt van alles: cocaïne-envelopjes, zonnebrillen, ruitenwipers, vuurwerk... Ik heb tientallen nesten uitgeplozen, en sommige hebben meer artificiële stukjes, dan natuurlijk materiaal. Ik vond een nest, vlakbij de McDonalds, met wel vijftig rietjes. Dat vertelt ook een verhaal over de omgeving.'

'De promotie wordt een verlengde daarvan. Dus ik ga ook naar bouwsels van andere dieren kijken. Bijvoorbeeld die van de larven van waterkokerjuffers – die maken een soort kokers als huisje.'

Is het gevaarlijk, al dat plastic in nesten?

'Het is in ieder geval ongewenst. We zien nu meerkoeten broeden op Snicker-spapierjes. Zo'n kuiken weet natuurlijk niet wat Snickers is, maar wij zien liever takjes. Kuikens kunnen ook verstrikt raken in plastic. En omdat het waterdicht is kunnen de nesten vollopen met water als het regent.'

'Aan de andere kant: wij gebruiken plastic omdat het licht en sterk is. Als ik een meerkoet was, zou ik misschien ook wel een rietje gebruiken. Je ziet de omgeving terug in de nesten, en dat is interessant. Je kan ook kijken naar de selectie: kiezen ze plastic vanwege een tekort aan waterplanten? Of zouden ze in natuurgebieden ook voor plastic kiezen?'

Hoe komt het dat Albert Heijn je positie sponsort?

'Ze werkten al samen met Naturalis voor de spaarplaatjes, en nu wilden ze ook bijdragen aan onderzoek. Bij Naturalis dachten ze: wij kennen wel een jonge bioloog die wil promoveren. En ik was al een tijdje aan het polsen voor een promotieplek, omdat ik bijna klaar was met mijn studie. Ik ben naar Leiden gekomen vanwege Naturalis, dus het leek me heel bijzonder om er ook te mogen promoveren. Naturalis voelt toch een beetje als mijn eigen nest, dus ik vind het heel gaaf dat dit kan.'

'Ik ga ook de collectie in Naturalis onderzoeken – ze hebben zo'n vijfduizend nesten, en daar zullen ook heel, heel oude nesten tussen zitten. In ieder geval van lang voordat plastic überhaupt bestond. Dan kan je dus een blik in de tijd werpen en zien hoe de omgeving in korte tijd is veranderd. Plastic bestaat pas enkele tientallen jaren, en als je nu in de grachten kijkt en in nesten van meerkoeten, geloof je je ogen niet.'

Albert Heijn is plastic-grootverbruiker... Bijt dat niet?

'We zijn allemaal verslaafd aan plastic. Vooral *single use* plastic kan je terugdringen, en ik denk dat het juist goed is om zoiets met zo'n supermarkt te doen. En ze zijn al met die transitie bezig.'

'De PhD gaat ook verder dan alleen plastic. Wat Albert Heijn heel interessant vindt, en dit is ook een deelvraag van het onderzoek, zijn de winternesten van mollen. Die zitten veel op de akkers van hun telers. Ik ga, naast het plastic, kijken welke dieren in mollennesten overwinteren. Die zijn namelijk lekker warm, een soort oase in de woestijn. En dat zegt weer veel over de omgeving.'

Sta je straks à la Freek Vonk op de AH-verzamelaarsplaatjes?

'Haha. Eerst maar promoveren denk ik, en dan zien we wel. Ik ga wel vijf jaar over mijn promotie doen, in plaats van vier jaar. Ik krijg een dag per week vrij om te communiceren. Dus niet alleen onderzoek doen, maar ook vertellen wat ik doe. Als ik ergens enthousiast over ben, wil ik dat delen.' **AK**

Oh fuck, een *happy little tree*

Schilderen met studievereniging De Leidsche Flesch

Bob Ross ontspannend? Als je mee moet schilderen gaat het anders behoorlijk snel, ondervonden leden van studievereniging De Leidsche Flesch.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Welcome to the Bob Ross paint along', zegt een bestuurslid van studievereniging De Leidsche Flesch. 'It's very simple: we will have Bob Ross on a screen,' hij wijst op het witte doek achter hem, 'and we will paint along'. Bijna dertig mensen staan met penselen in de aanslag, aan rijen tafels, bedekt met krantenpapier, flessen acrylverf en schildersdoeken.

Best een goede opkomst, aangezien de meesten de avond ervoor pas terug zijn gekomen van een studiereis. Maar Bob Ross doet het dan ook vaak goed. 'Iedereen kent Bob Ross', zegt preses Martje Slob. Zelf heeft ze zijn video's, die hij in de jaren tachtig maakte, ook vaak bekeken. Om te schilderen? 'Nee, nee, dat niet.' Hoewel de schilder al 25 jaar dood is, is hij postuum uitgegroeid tot internethit, en dat heeft meer te maken met de meditatieve werking van zijn afro, zalvende stem en *happy little trees*, dan met de kunstzinnige ambities van de kijkers.

Bob Ross begint te praten, en de

zaal begint te lachen. Het wordt een sneeuwlandschap. 'We are looking for a sky that is sort of grey, overcast', galmt Ross' stem door de Foobar – de thuisbasis van de studentenvereniging. De stem is, zelfs voor Bob Ross-standaard, wel héél langzaam. 'Hij staat op halve snelheid', zegt Maurits de Groot (computer science en ICT& business). 'Anders volgt niemand het en moeten we het steeds op pauze zetten.'

Tot zover gaat het goed. De toeschouwers hebben allemaal een eigen interpretatie van een grijze lucht, van donkergroen tot donkerblauw en alle tinten ertussen. Dan zet Bob met een paar streken wolken in de lucht, en de verwarring slaat toe: 'Wat doet hij?' roept een student.

'Het is echt magisch, hij gaat met zo'n witte kwast over het doek, en meteen zie je: het is een berg', zegt wiskundestudent Bas van der Beek (20). Officieel deelt hij een doek met twee anderen, die naast hem druk staan te kwasten terwijl hij met een biertje toekijkt. 'Misschien doe ik straks wel mee.' Angèl Prangen, die naast hem staat, twijfelt. 'Ik ben wel bang dat je hem verpest.'

Er staan inmiddels bergen op het doek. In de zaal heerst een gemengde sfeer van concentratie en toenemende verwarring. Bob Ross: 'We

take a little brown and a little blue...' 'Jongens, daar komt een boom!' roept iemand. 'Oohh fuck', reageert een ander. 'Hij staat op halve snelheid, en hij gaat nog steeds te snel', zegt Prangen. 'Stop, Bob! Stop, Bob!' klinkt het vanaf de andere kant van de zaal.

'Normaal gesproken gebeurt er op het eind iets dramatisch'

Stefhan Heck (21) heeft inmiddels wat servetjes op zijn bergtop geplakt. 'Dit was sneeuw', zegt hij. 'Nu is het een servetje.' Abstracte kunst, noemt hij het. Hij studeert informatica. Hij wijst op zijn schilderij: 'Zoals je ziet.' Als de fotograaf hem op de foto zet, is hij blij: 'Dan mag ik misschien een PhD doen, omdat ze zien dat dat echt het enige is wat ik kan.'

Er vliegt een fles witte verf over zijn hoofd. Er moeten dertig sneeuwlandschappen geschilderd worden, maar er zijn maar twee

flessen witte verf, dus er wordt de hele tijd om wit geroepen. Heck gaat verder met zijn wolken, die hij ook met servetjes beplakt.

Bob Ross staat inmiddels even op pauze, zodat iedereen de achterstand in kan halen. Als hij weer begint, gaat de stem nog trager en elk schraapgeluidje van Bob's penselen versterkt. 'Noooooow...', zegt hij in slowmotion. 'We hebben hem op een kwart van de snelheid gezet', zegt De Groot. 'Het ging te snel! Het filmpje van een half uur zal dus twee uur duren.'

Uit een rondgang blijkt dat de meesten nog nooit hebben geschilderd, maar sommigen gaat het goed af. Toni Aalbars (28, science communication) zegt dat ze heel vaak Bob Ross heeft gekeken. Nee, ook niet per se om te schilderen, maar ze kent de filmpjes heel goed. 'Normaal gesproken gebeurt er op het eind iets dramatisch. Een enorme boom, of zo, opeens vooraan.'

Raoul Kalkman (22, informatica) vindt zijn schilderij eigenlijk wel af, en schildert op zijn broek verder. 'Ik ben bang dat ik het schilderij verpest als ik nog een streep zet.' Hij tekende een patroon op zijn broek, die hij nu inkleurt met witte, zwarte en rode verf. 'Er zat een vlek op, dus ach, ik zocht een manier om hem weer bruikbaar te maken.'

Academische Agenda

Prof.dr. J.C. Kieft-de Jong zal op vrijdag 24 januari een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geneeskunde met als leeropdracht Population Health. De titel van de oratie is 'Gezondheidsbevordering: big data versus small talk'.

Mw. K. Jonkman hoopt op dinsdag 28 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Ketamine pharmacology revisited'. Promotor is prof. dr. A. Dahan.

Mw. M.C. Mechling hoopt op dinsdag 28 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Buddhist and Hindu Metal Images of Indonesia: Evidence for shared artistic and reli-

gious networks across Asia (c.6th-10th century)'. Promotor is prof.dr. M.J. Klokke.

Mw. Y. Chen hoopt op woensdag 29 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The evolution of chemical diversity in plants: pyrrolizidine alkaloids and cytochrome P450s in *Jacobaea*'. Promotoren zijn prof.dr. J. Memelink en prof.dr. P.G.L. Klinkhamer.

Mw. A.H.M. Nagel hoopt op woensdag 29 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'De psychioloog Julius Spier en de handleeskunde in het interbellum'. Promotor is prof.dr. J.L.F. Gerding.

Dhr. J.C.M. de Bekker hoopt op woensdag 29

januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Transcultural Health Care Utilisation in Serengeti of Tanzania: Towards Applied Ethnoscience in Public Health Management'. Promotoren zijn prof.dr. L.J. Slikkerveer en prof.dr. H.P. Spaik.

Dhr. T.G.W. Jollans hoopt op donderdag 30 januari om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Hot Nanoparticles'. Promotor is prof.dr. M.A.G.J. Orrit.

Dhr. R.H.P. de Meel hoopt op donderdag 30 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Autoimmune myasthenia gravis'. Promotor is

prof.dr. J.J.G.M. Verschuuren.

Mw. A.C. Kempers hoopt op donderdag 30 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'The Anti-Citrullinated Protein Antibody immune response and its effector functions in Rheumatoid Arthritis'. Promotoren zijn prof.dr. R.E.M. Toes en prof.dr. T.W.J. Huizinga.

Dhr. J.E.T. Schmidt hoopt op donderdag 30 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Governance and Global Affairs. De titel van het proefschrift is 'Perspectives on cutback management in public organisations: What public managers do'. Promotoren zijn prof.dr. S.M. Groeneveld en prof.dr. S. Van de Walle (KU Leuven).

Nieuws

Nieuwe kamers

De gemeente Leiden is van plan een vergunning te verstrekken voor de bouw van 392 studentenwoningen in de Ypenburgbocht, ook wel bekend als de Big Boss-locatie, op de plek waar de Oegstgeesterweg en de Willem de Zwijgerlaan in elkaar overgaan. Dat heeft wethouder Wonen Fleur Spijker bekendgemaakt. De woningen zijn vooral bedoeld voor internationale studenten en expats, en als er verder geen obstakels zijn kan projectontwikkelaar Niersman dit jaar nog beginnen met bouwen. Er volgt eerst nog een inspraakperiode van zes weken, en de provincie Zuid-Holland moet een zogeheten 'molenbiotooponthefing' afgeven.

Elektrische busjes

De universiteit heeft begin dit jaar al haar vervoersbusjes vervangen met elektrische busjes, waarmee ze jaarlijks tien ton minder CO₂ uitstoot. De vernieuwing van het wagenpark is deel twee van een plan de CO₂-uitstoot van universitair vervoer in te dammen. Vorig jaar werd er al 28 ton bespaard door een distributiepunt in te stellen, schrijft de uni op haar site. Vanuit daar kunnen bestellingen mee met de gewone postritten, waardoor de busjes niet steeds van hot naar her hoefden te rijden met kleine vracht. De witte bestelbussen zijn de herkennen aan het grote groene blad, het universiteitslogo, en de woorden 'Zero emission, 100% electric' op de zijkant.

Geen plagiaat

Het bestuur van de Universiteit van Amsterdam neemt de conclusies van de commissie die het plagiaat van oud rector Dymph van den Boom onderzocht, over. In haar Leidse proefschrift gebruikte Van den Boom teksten van anderen zonder altijd netjes de bron te melden, zo stelde de commissie vast. Maar er 'is wel steeds in voldoende mate duidelijk dat de auteur het werk van anderen beschrijft en zich dit niet heeft toegeëigend als ware het haar eigen werk.' Volgens de commissie is dat geen plagiaat, omdat Van den Boom 'niet pronkt met andermans veren'. In haar toespraken was Van den Boom slordiger, maar daarvoor ligt de lat niet zo hoog. Universiteitskrant *Folia* meldt dat de UvA de conclusies overneemt, en de bewuste toespraken van haar website verwijdert. De krant merkt ook fijntjes op dat de fraude- en plagiaatafregeling van de universiteit strengere regels lijkt te hanteren dan de commissie.

Toegang tot lab ontzegd

Een promovendus die de Universiteit Maastricht voor de rechter sleepte, mag het lab waartoe haar toegang was ontzegd inderdaad niet meer in. Promovendus Elena Liappi spande een zaak aan omdat haar voormalig promotor haar sleutels van het lab had afgepakt, waardoor Liappi naar eigen zeggen haar onderzoek niet af kan maken. De hoogleraar die haar begeleidde zei dat de reden daarvan was dat Liappi geen supervisor meer had, en dus niks te zoeken had in het lab. De rechter oordeelde deze week dat de hoogleraar daarin gelijk heeft. Liappi heeft daarnaast beschuldigingen geuit aan het adres van de hoogleraar over wetenschappelijke fraude. Die zaak ligt nog bij de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van de UM.

Geen zelfverrijking

In een interview met *NRC* vertelt collegevoorzitter Jouke de Vries over de fraude die onlangs heeft plaatsgevonden aan de Rijksuniversiteit Groningen. Drie medewerkers hadden een stichting opgezet, stichting NOHA, waardoor subsidiegeld van de universiteit kon worden weggesluisd. De 'hoofdropsteller', een hoogleraar, is ontslagen en de twee andere medewerkers hebben ernstige waarschuwingen gehad. 'Er lijkt geen sprake te zijn van zelfverrijking', zegt De Vries in *NRC*. 'Maar er zijn declaraties gedaan die niet door de beugel kunnen en dat weten ze.' Met het geld van de stichting 'nam iemand de vrijheid om declaraties in te dienen die niet volgens het boekje waren.'

'Geen vluchtweg bij brand'

Klikspaanweg niet veilig voor studenten met beperking

Vorige week woensdag was er 's avonds een keukenbrand in één van de studentenflats aan de Klikspaanweg. Dat was snel weer opgelost, maar bewoner Jiska Stad-Ogier (25, notarieel recht) maakt zich zorgen: door haar beperking kan ze namelijk niet vluchten als er brand is.

DOOR SUSAN WICHGERS 'Ik wilde al weg uit mijn woning, maar nu nog meer. Ik woon 5 hoog, ik kan niet naar beneden en niet zelfstandig naar het balkon. Er is gecontroleerd op scha-

delijke stoffen en koolmonoxide. Dit huis is níét veilig voor iemand met beperking! #ikwileenhuis', tweette Stad-Ogier de dag na de brand.

De brand was in de flat naast die van haar en ze was niet thuis op dat moment, vertelt ze aan de telefoon, 'maar het was voor mij echt een *wake-up call*'.

Als er brand uitbreekt, kan je geen gebruik maken van de lift. Haar plan was daarom om dan in zo'n geval het balkon op te gaan. Maar omdat ze fysiek achteruit is gegaan, lukt het haar inmiddels niet meer om over de drempel te komen die voor het balkon zit. Nu, met de brand bij de burens, beseft ze dus dat ze niet meer

kan vluchten als zoiets gebeurt.

'Ik kan hele kleine stukjes lopen, vanaf de voordeur tot de auto', legt Stad-Ogier uit. 'Traplopen gaat niet. Nu heb ik bedacht dat ik in geval van nood van de trap af ga schuiven naar beneden, want verbranden lijkt me ook niet fijn. Maar er moet een betere manier te bedenken zijn. Naar beneden kan ik altijd nog vallen.'

Het meest kwalijke vindt ze dat studentenhuisvester DUWO wel vaak komt controleren of er geen dingen in de gang staan die mogelijk brandgevaarlijk zijn, maar dat er geen brandblussers in het pand hangen. 'Er wordt streng gecontroleerd

en wij als bewoners moeten ons aan de regels houden, maar vervolgens zijn er geen blussystemen. Met die keukenbrand moesten de bewoners eerst nog naar de burens voor een blusdeken. Prima dat wij aan eisen moeten voldoen, maar zelf doet DUWO niks.'

Micha Vinkesteyn, teamleider Beheer bij DUWO, laat weten dat er een goede reden is voor het gebrek aan blusmiddelen: 'We willen het liefst dat de bewoners zo snel mogelijk naar buiten gaan en het aan de brandweer overlaten. Soms wordt het alleen maar gevaarlijker als mensen zelf proberen om de brand te blussen.'

Erasmus zegt sorry

Het bestuur van de Erasmus Universiteit heeft haar excuses aangeboden voor het doorzoeken van mailboxen van 22 medewerkers. Het was 'niet de beste actie die genomen kon worden'.

'Als onbedoeld gevolg zijn leden van onze academische gemeenschap gekwetst', schreef het bestuur in een brief aan de Rotterdamse universiteitsraad en de onderzochte mede-

werkers. Dat meldt het Rotterdamse universiteitsblad *EM*.

Het bestuur noemde destijds de maatregel 'niet disproportioneel'. Ook nu benadrukt het college dat het op dat moment een legitieme keuze was, maar dat ze daar met de kennis van nu anders over denkt. In oktober schakelde het Erasmus-college recherchebureau Hoffman in om de mailboxen van medewerkers door te lichten. Het doel: uitvo-

len wie *NRC*-journalist Frank van Kolfschooten had verteld over het plagiaat van Dymph van den Boom, oud-decaan van de Rotterdamse faculteit Erasmus School of History, Culture and Communication. Het besluit leidde tot een storm van protest binnen de academische wereld, waar het gezien werd als een heksenjacht en een inbreuk op vrijheid van meningsuiting.

De excuses komen na druk van de

Rotterdamse universiteitsraad: 'De Universiteitsraad legde tijdens de laatste vergadering een forse *cri de coeur* op tafel: alsjeblieft CvB, kijk er nog eens naar want we willen hier op een goede manier een einde aan maken', zegt interim-collegevoorzitter Hans Smits in *EM*. 'Niemand was gelukkig met deze situatie. Dat gaat de sfeer ook negatief beïnvloeden. Toen hebben we als CvB besloten om onze excuses aan te bieden.' **AK**

Kamervragen over studentenstress

Onderwijsminister Van Engelshoven heeft eerder deze week antwoord gegeven op schriftelijke vragen van VVD-kamerlid Wiersma over studentenstress, naar aanleiding van een artikel in *Trouw*.

In het artikel van vorige maand wordt Peter van der Velden geciteerd, een onderzoeker die *Mare* eerder ook sprak voor een artikel over studentenstress. Uit zijn recente onderzoek blijkt dat psychische problematiek onder studenten al zo'n tien jaar constant is – geen toename, dus, waar wel

steeds over wordt gerept in de media en naar wordt gehandeld door onderwijsinstellingen. Daarnaast is het volgens Van der Velden niet zo dat studenten meer problemen hebben dan hun niet-studerende leeftijdsgenoten.

Naar aanleiding van deze stellingen wilde Wiersma afgelopen maand van de minister weten hoe groot het probleem van studentenstress nou eigenlijk echt is, en wat ze ervan vindt dat er stiltewandelingen en mindfulnesscursussen aan onderwijsinstellingen worden betaald met het geld

dat vrijgekomen is door het afschaffen van de studiefinanciering (de zogenaamde kwaliteitsmiddelen).

'Eén van de zes landelijk afgesproken thema's voor de kwaliteitsafspraken is studentbegeleiding', schrijft Van Engelshoven in haar antwoord. 'De gedachte daarachter is dat betere studentbegeleiding problemen voorkomt en zorgt voor optimale ontwikkeling van alle studenten. De kwaliteitsafspraken komen tot stand met instemming van de medezeggenschap én deze worden onafhankelijk getoetst door de NVAO.'

Daarnaast schrijft Van Engelshoven dat instellingen en studenten studentenwelzijn hoog op de agenda hebben staan en goed kunnen beoordelen waar studenten behoefte aan hebben.

Over de omvang van het probleem wil ze geen uitspraken doen. Vorig jaar heeft de minister opdracht gegeven aan het RIVM om een landelijk onderzoek te doen naar het mentale welzijn van studenten. Van Engelshoven wil eerst de uitkomsten daarvan afwachten. Die verschijnen eind dit jaar. **SW**

Academici naar Arbeidsinspectie

Overwerkte wetenschappers bundelen honderden klachten

WoinActie stapte maandag naar de Arbeidsinspectie, met ruim zeventien honderd klachten over structureel overwerk. 'Zelfs docenten voelen druk onderzoeksprestaties te leveren'.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Dege-
nen die melding deden bij de actie-
groep werken gemiddeld 36 procent
meer dan hun contracturen. Dat
komt neer op twaalf tot vijftien uur
per week, dus ongeveer anderhalve
werkweek per maand. Met fysieke
en psychische problemen als gevolg:
Slaapproblemen, oververmoeidheid,

uitputting, vaker ziek, hartkloppin-
gen, hoge bloeddruk, hoofdpijn, RSI
en migraine, somt het rapport van
WoinActie op. Daarnaast is er geen
ruimte voor een privéleven: 'Relatie-
problemen, echtscheidingen en ver-
vreemding van de kinderen worden
genoemd. Ook wordt er geen ruimte
gevoeld om een relatie aan te gaan of
een gezin te stichten'.

Groeiende studentenaantallen,
prestatiedruk, en te weinig onder-
steuning bij administratief werk
zorgen ervoor dat de werkdruk de
afgelopen jaren lijkt te zijn gestegen,
schrijft de actiegroep. Hoogleraren
en docenten werken het meest over,
met 45 procent die anderhalf keer zo-

veel werkt als hun contract aangeeft.
'Daar komt bij dat de studentenaan-
tallen zijn gestegen zonder evenredi-
ge stijging in normuren, waardoor
er ook geen extra onderwijzend
personeel kon worden aangesteld.
Medewerkers met een onderwijsaan-
stelling melden dan ook het hoogste
percentage overwerk'.

Door grote druk op onderwijs
blijft er weinig tijd over voor onder-
zoek, terwijl dat zwaar meeweegt in
de beoordelingen. Dat is een bron
van stress voor de onderzoekende
respondenten, maar ook docenten,
die niet eens aangesteld zijn om
onderzoek te doen, voelen de pres-
tatie-druk: 'Zelfs docenten zonder

onderzoeksinstelling geven aan
een noodzaak te voelen om onder-
zoeksprestaties te leveren, omdat ze
anders geen uitzicht hebben op een
volgend contract'.

In 2017 moesten van de nieuwe
CAO alle universiteiten een plan
van aanpak hebben om werkdruk te
bestrijden, maar daar is volgens de
actiegroep weinig van terecht geko-
men. Pogingen om de efficiëntie te
verhogen, verhogen soms de werk-
druk. 'Ook worden her en der onder
het mom van werkdrukverlaging
bezuinigingen doorgevoerd door
nog minder uren toe te kennen aan
bestaande cursussen'.

'Maatregelen die gericht zijn op het

vergroten van de belastbaarheid van
de medewerker varieerden van het
aanbieden van cursussen time-ma-
nagement en mindfulness toe mas-
sages, yoga-lessen en het verstrekken
van fruit, staat in het rapport. '87%
stelt dat deze maatregelen geen effect
hebben en 13% zegt dat ze zelfs ave-
rechts werken, omdat ze de schuld
van de hoge werkdruk ogenschijnlijk
bij de werknemers leggen'.

WoinActie pleit voor meer geld
naar het hoger onderwijs. 'Overwerk
is alleen effectief terug te dringen
door een structurele investering van
1,15 miljard euro, waarmee de brood-
nodige extra universitaire docenten
kunnen worden aangengomen'.

Spot de soorten vis

'Stilleven met vissen', door Abraham Hendrickz. Van Beyeren (circa 1660). Die platvissen zijn scholletjes, die moot is van een zalm en dat beest op de voorgrond is een wijting. Of toch een schelvis? Leidse kunsthistorici runnen samen met biologen van Naturalis een project voor vissenkenners: uit de collecties van het Rijksmuseum en het Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis RKD selecteerden ze meer dan tweeduizend schilderijen waar tenminste één vis op staat. Vrijwilligers kunnen op de wetenschappelijke crowdsourcing-site Zooniverse vertellen welke vissen dat zijn. Dat levert zowel historische informatie op over welke vissen werden gebruikt, en hoe, als biologische informatie over het voorkomen van soorten. Beeld: Collectie Rijksmuseum.

Bursalen blijven voorlopig

Minister Van Engelshoven van hoger onderwijs ziet geen reden om het experiment met beurspromovendi stop te zetten. Drie partijen in de Tweede Kamer hadden daar om gevraagd, omdat zij vinden dat deze promovendi onrechtvaardig worden behandeld.

Onlangs schreven Groningse beurspromovendi een manifest waarin ze opriepen om met het experiment met beurspromovendi te stoppen. Beurs- of studentpromovendi zijn geen werknemers maar studenten. Om hen aan te stellen is minder geld nodig. Deze bursalen krijgen namelijk geen salaris maar een beurs.

Sinds 2016 mogen universiteiten bij wijze van experiment beurspromovendi aanstellen. Veel belangstelling was daar niet voor. Alleen Erasmus

Rotterdam en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) doen mee. De RUG stelde er zelfs honderden aan.

De Groningse beurspromovendi eisen nu dat het experiment per direct stopt. De huidige bursalen krijgen daarnaast een reguliere promotieplek, is een andere eis. Daar hebben ze immers recht op, want ze doen hetzelfde werk als gewone promovendi, vinden de beurspromovendi. Naar aanleiding van het manifest stelden GroenLinks, D66 en PvdA Kamervragen aan minister Van Engelshoven van Onderwijs. De partijen wilden weten of de minister bereid is 'het experiment met beurspromovendi per direct stop te zetten en beurspromovendi te compenseren voor hun gederfde inkomsten ten opzichte van werknemerspromovendi'.

Van Engelshoven is dat echter niet van plan. 'Ik kan het experiment be-

eindigen indien het ernstige nadelige effecten heeft op het onderzoeksklimaat bij universiteiten', schrijft de minister. Uit een 'tussenevaluatie' blijken die negatieve effecten niet. Uit de eindevaluatie in 2021 zal blijken of de gestelde doelen van het experiment zijn behaald.

De partijen stellen ook dat beurspromovendi vaak onderwijs geven, en 'daar in sommige gevallen zelfs toe gedwongen worden'. Dat terwijl deze promovendi juist zijn aangesteld om onderzoek te doen.

Volgens Van Engelshoven willen veel studentpromovendi juist doceren, maar van 'een verplichting om onderwijs te verzorgen, mag geen sprake zijn'. De minister heeft de RUG opgeroepen 'om onverminderd in te zetten op het informeren van de supervisors over de regels omtrent het promotieonderwijs'. **VB**

Leidse nieuwbouw loopt gevaar

Leiden heeft als doel dat er de komende tien jaar 8500 nieuwe woningen bij worden gebouwd. Dat aantal is haalbaar, maar dan moet de partijen in de gemeenteraad zich wel anders gaan opstellen, aldus de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp.

De commissie doet onafhankelijk onderzoek naar het beleid van de gemeenten en houdt in de gaten of de gemeentebesturen ook doen wat ze beloven.

Zij publiceerde al in oktober een rapport over de bouwplannen van de twee gemeenten. Vanavond neemt de Leidse gemeenteraad een besluit over de voorwaarden die zijn verbonden aan het ontwikkelen van bouwprojecten. Het stadsbestuur en de gemeenteraad willen dat ontwikkelingsproces graag versnellen. Het rapport van de Rekenkamercommissie speelt een grote rol in die discussie.

De Rekenkamercommissie stelt dat de partijen in de gemeenteraad nu nog te veel de focus leggen op individuele projecten. Dit heeft mogelijk als gevolg dat de bouwambities van Leiden gefnuikt worden.

De stad wil in 2030 rond 8500 nieuwe woningen gerealiseerd hebben. Dat doel 'lijkt haalbaar', aldus het rapport, maar is 'sterk afhankelijk van de afwegingen die de gemeenteraad maakt bij het stellen van eisen aan projecten, het moment van be-

sluitvorming en de manier waarop de keuzes gemaakt worden'.

Volgens de Rekenkamercommissie is een integrale discussie over de invulling van de woningbouwopgave nodig, en die ontbreekt nu vaak nog. 'Bij elk individueel bouwproject voert de raad steeds opnieuw de discussie over de hoeveelheid woningen en de daarbij te stellen kwalitatieve eisen', aldus het rapport. 'Met als gevolg dat het bredere overzicht mist'. Als politieke partijen hun ambities over nieuwbouw niet eerst scherp uitspreken en vastleggen in realistisch beleid, weten het college, de ambtelijke organisatie, de ontwikkelaars en de bewoners niet waar ze aan toe zijn of waar ze aan moeten voldoen, stelt de Rekenkamercommissie. 'Dit alles leidt tot vertragingen en frustraties rondom projecten. De haalbaarheid van de woningbouwopgave komt hierdoor in gevaar'.

'Eigenlijk moeten de politieke partijen in de raad een stapje terugzetten en bekijken wat voor stad ze eigenlijk willen', zei Hans van Egmond, de voorzitter van de Rekenkamercommissie, vorige week tijdens een interview met lokaal radiostation Sleutelstad FM. 'We zeggen tegen de gemeenteraad: bepaal nou vooraf wat je wil en blijf daar ook rekening mee houden. Nu zijn er bij elk project steeds weer wensen van alle partijen. Het risico is dan dat je het geplande aantal woningen niet haalt'. **VB**

Universiteit niet gepasseerd

De verdergaande samenwerking tussen de Erasmus Universiteit, de TU Delft en het Erasmus MC gaat niet ten koste van die met de Universiteit Leiden.

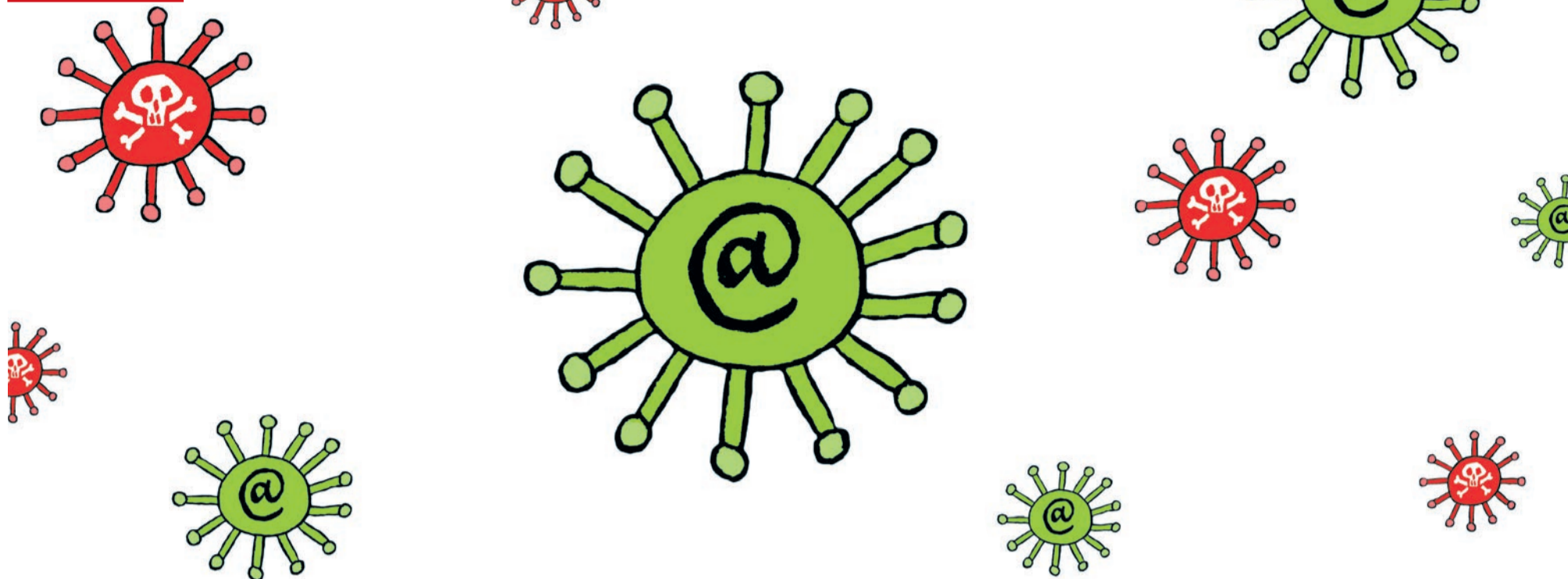
Dat zegt universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke. Onlangs berichtte *NRC Handelsblad* dat de Erasmus Universiteit, TU Delft en Erasmus MC willen 'samensmelten' door verdergaand samen te werken op het gebied van onder meer gezondheid en kunstmatige intelligentie. Enkel op het gebied van kunstmatige intelligentie haken ook de Universiteit Leiden en het LUMC aan, maar verder zijn zij niet bij de sterkere samenwerking betrokken.

De Universiteit Leiden ziet het initiatief als een belangrijke versterking van de samenwerking tussen Delft en Rotterdam. Die verdienste beslist meer aandacht, zegt Van Overbeeke. 'Wij zien het daarmee als een versterking van onze totale LDE-samenwerking (samenwerkingsverband tussen de universiteiten van Leiden, Delft en Rotterdam,

red.)'. Ook stelt Van Overbeeke dat de universiteiten van Rotterdam en Delft zelf 'nadrukkelijk' hebben aangegeven dat deze samenwerking 'niet ten koste gaat van lopende samenwerkingen tussen de vijf partners'.

Los van de versterkte samenwerking tussen Rotterdam en Delft, speelt er nog iets anders rond LDE. Onlangs adviseerde de universiteitsraad van de Erasmus Universiteit het college van bestuur om de vernieuwde plannen voor de samenwerking niet te ondertekenen, omdat met de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling van LDE de verplichting van een medezeggenschapsraad zou vervallen. *Erasmus Magazine* schrijft dat het samenwerkingsverband daarmee 'bijna volledig buiten het bereik van de verschillende medezeggenschapsraden' opereert. De Rotterdamse universiteitsraad wil daarom dat er een LDE-raad wordt ingesteld met vertegenwoordigers van de universiteitsraden uit Leiden, Delft en Rotterdam, zodat er toch toezicht is. **SVL**

Achtergrond

Elke seconde een boosaardige bot

Maar het was dus geen DDoS-aanval?

Van der Born: 'Klopt. Al komen DDoS-aanvalletjes best vaak voor. Meestal worden die ingezet omdat de daders ergens anders willen aanvallen.'

Brock: 'Ze rammelen aan je voordeur om je af te leiden, om vervolgens te proberen ergens bij een achterdeurtje binnen te komen. Je kunt DDoS-aanvallen voor tien dollar kopen op het internet.'

Wat zou bij ons die achterdeur kunnen zijn?

Brock: 'De universiteit heeft ontzettend veel deuren. Nu waren ze aan de website aan het rommelen, bijvoorbeeld met het eigenlijke doel om te kijken hoe kwetsbaar de Citrix-server is.'

Van der Born: 'Het Citrixlek kwam in het nieuws op 3 januari. Rond de kerstdagen hadden we echter al de door Citrix voorgestelde updates gedraaid. Het NCSC vond die maatregelen echter niet voldoende, omdat die het lek niet dichtten. Dus we kregen het advies: "Zet de verbinding naar buiten de universiteit uit". Dat hebben we toen gedaan.'

Maar was dat dan wel echt nodig?

Brock: 'Als het NCSC dat adviseert, dan volgen we het op. Zij weten meer dan wij.'

Van der Born: 'Als het Centrum iets kwalificeert als een hoog risico, dan neem je de maatregelen die zij voorstellen. Al zijn die soms best vervelend, zoals in ons geval voor de medewerkers en studenten.'

Wat is er nu aan de hand met Citrix?

Van der Born: 'Citrix heeft wereldwijd een lek in het systeem. Tot onze frustratie heeft Citrix erg veel tijd voor een oplossing genomen. Inmiddels is er een software-update beschikbaar die het probleem moet oplossen, maar wij hebben die nog niet kunnen installeren, omdat die alleen past op oudere versies van Citrix. Wij hebben de nieuwste versie, en daar komt waarschijnlijk pas vrijdag een update voor beschikbaar. Gebruikers hoeven die update niet zelf door te voeren, dat gaat automatisch.'

Waar zit hem het gevaar als we Citrix nog wél zouden gebruiken?

Brock: 'Dat maakt Citrix niet bekend, want dan duiken er nog tal van criminelen op. Maar het komt erop neer dat er ongeautoriseerd toegang mogelijk is tot de Citrix-omgeving, die het systeem verder kan infecteren en nog meer virussen kan verspreiden.'

Hoeveel aanvallen zijn er eigenlijk?

Brock: 'Metaforisch gezegd: in de gebouwen van de universiteit zitten veel ramen. Iedere seconde komt er wel iemand langs die bij elk

raam voelt of dat wel goed dicht zit. Het gaat de hele dag door. Al worden die ramen niet gecheckt door fysieke personen, maar door bots.'

Van der Born: 'Als de criminelen weten dat er ergens een lek zit, dan gaan ze wat proberen. Een Amerikaans bedrijf heeft laatst een Citrix-omgeving nagemaakt die kwetsbaar is. Die was na een week al vijfhonderdduizend keer aangevallen. Er zit handel en geld in.'

Waar zit de grootste kwetsbaarheid?

Brock: 'Gebruikers zijn de zwakste schakels. Daarom zijn we ook zo druk bezig met bewustwording onder medewerkers.'

Van der Born: 'We sturen bijvoorbeeld nep-phishingmails, waarmee we erachter willen komen hoeveel mensen er toch op de link drukken en waarom.'

Brock: 'Uit de laatste test van vorig jaar, bleek dat elf procent toch nog klikt op phishing-mails. Ik hoop dat dat door alle media-aandacht minder wordt. Maar ik neem het mensen niet kwalijk dat ze er intuïtief

De kwaliteit van die mails wordt steeds beter.'

De Universiteit Maastricht heeft betaald om de versleutelde informatie weer te kunnen lezen. Wat zouden jullie doen als dat hier gebeurt?

Brock: 'Als je betaalt, kunnen ze met dat bedrag weer drie aanvallen bij andere organisaties verrichten. Dan houd je het in stand.

Maar als je niet betaalt, kunnen studenten en medewerkers lange tijd niet fatsoenlijk functioneren, omdat het zelf oplossen heel veel tijd kost. Juist daarom kiezen criminelen publieke dienstverleners uit, omdat daar de kans het grootst is dat ze gaan betalen.'

Dus dan móet je wel betalen?

Van der Born: 'Als we een ransomwareverzoek krijgen, checken we eerst of onze back-up nog goed is. Als dat zo is, gooi je eerst alle bestanden op de geïnfecteerde server weg. Als de server weer schoon is, zet je alle bestanden die op de back-up staan weer terug op de server. Dat is een of twee dagen werk. Maar als je back-up ook besmet is, dan heb je echt een heel groot probleem.'

Brock: 'Dat was het geval in Maastricht. Die criminelen gaan namelijk als volgt te werk: ze gaan eerst naar binnen bij de gewone server. Van daaruit proberen ze ook in de andere servers te komen, waaronder de back-up. Ze verspreiden zich dus door het hele netwerk heen. Pas daarna zeggen ze: "Hier zijn we."

'De Universiteit Leiden heeft de back-up elders in het land staan en die is losgekoppeld van de gewone server. Maar bij het overzetten van data moeten ze wel aan elkaar worden gekoppeld. Helemaal veilig is het dus nooit.'

Dus als ze in de back-up zitten, moet je eigenlijk wel betalen.

Brock: 'Of je moet terug naar een heel oude back-up, van misschien wel een maand geleden. Maar daarmee verdwijnt een heleboel werk. Dan moet je de afweging maken: weegt dat op tegen het betalen van losgeld?'

'Het gaat bij hacks trouwens niet alleen om geld. Er wordt ook gezocht naar kennis die voor bepaalde landen interessant is. Zo was een tijdje geleden in het nieuws dat de Iraanse overheid bij de technische universiteiten op zoek was naar nucleaire gegevens. Wij hebben in Leiden Koreastudies. Noord-Korea wil wel van ons weten wat wij van hen weten.'

Is deze spionage weleens succesvol, hier in Leiden en Den Haag?

Brock: 'We denken van wel, maar hebben er geen bewijs voor. We krijgen wel signalen van inlichtingendiensten dat dit landelijk speelt.'

Klinkt vrij zorgelijk voor onze onderzoekers die met gevoelige onderzoeksdata bezig zijn.

Van der Born: 'Er zijn inderdaad onderzoekers die zich afvragen of hun bestanden met onderzoeksdata wel veilig zijn. Maar onze monitoringssystemen, firewalls en virusscanners worden steeds intelligenter. En de medewerkers op deze afdeling worden continu bijgeschoold.'

Brock: 'We zetten onze studenten bij LIACS (Leiden Institute of Advanced Computer Science, red.) in om op zoek te gaan naar kwetsbaarheden. Verder zijn er bedrijven die we

vragen security tests uit te voeren. Voordat we live gaan met een nieuw systeem laten we het altijd testen.'

Van der Born: 'De urgentie wordt door de universiteit gevoeld. Als wij zeggen dat we voor de veiligheid geld nodig hebben, dan krijgen we dat ook.'

Wordt gevoelige informatie extra beveiligd?

Brock: 'Zeker. Zelfs wij kunnen daar niet bij. Maar voor een gemiddelde onderzoeker is het risico groter dat de externe schijf of USB-stick, waar hij zijn onderzoeksdata op zet, kapotgaat dan dat onze back-up door iets als ransomware versleuteld raakt. Wij blijven zeggen: sla je onderzoeksdata op op het universiteitsnetwerk en wij maken daar een back-up van. Wij raden het om veiligheidsredenen en privacywetgeving af om zelf alle data op externe harde schijven te zetten. De kans op datalekken is daar veel groter dan op onze back-up.'

Leven er veel zorgen onder de medewerkers?

Van der Born: 'We krijgen wel wat telefoontjes. Dan gaat het vooral om mails waarvan de medewerkers niet weten of het een phishingmail is. Als je daarover twijfelt: bel altijd de helpdesk. En zodra er in een mail gevraagd wordt naar een wachtwoord of andere persoonlijke gegevens, geef die nooit. Wij vragen nooit om dat soort zaken.'

De universiteit deelde na dit interview mee dat ze verwacht dat de remote werkplek vrijdag 24 januari, aan het eind van de dag, weer werkt.

Lamme Leidse Memes

Wanneer je gisteren echt als een vrachtwagen hebt lopen tanken bij de après ski en vandaag mokerbrak met je maten een zwarte piste af gaat roetsjen

In het kadertje rechtsonder: links een normale *Streptomyces*-bacterie. De rest zijn mutanten.

Van freaks naar friends

‘Beetje gekke’ mutanten blijken juist heel nuttig voor de groep

Bij de bodembacterie *Streptomyces* ontstaan in verrassend hoog tempo mutanten die zich nauwelijks kunnen voortplanten. De kolonie als geheel lijkt er echter baat bij te hebben, want de ‘freaks’ produceren heel veel antibiotica. ‘Het is het tegenovergestelde van valsspelen.’

DOOR BART BRAUN Microbioloog Dennis Claessen: ‘Het begon allemaal toen mijn collega Daniel Rozen op me afkwam met een petrischaaltje met een bacteriekweek erop, en zei: “Deze ziet er raar uit.” Ik gaf hem hetzelfde antwoord dat ik kreeg toen ik ernaar vroeg tijdens mijn promotie-onderzoek: “Oh ja, die. Die zijn een beetje gek; die kan je negeren.” Hij nam er alleen geen genoegen mee.’

Rozen: ‘Bij deze bacteriesoort ontstaat uit ongeveer één op de honderd celdelingen een mutant die je kunt herkennen omdat hij donkerder is dan de rest. Dat leek me onhoudbaar veel, omdat die mutanten echt last van de verandering lijken te hebben: ze planten zich veel langzamer voort dan een gewone *Streptomyces coelicolor*. Bij de meeste andere soorten ligt de mutatiegraad ordes van grootte lager.’

Claessen: ‘Iedereen kent ze, maar niemand heeft er ooit over

nagedacht.’

Promovendus Zheren Zhang: ‘Als je rondvraagt op microbiologie-congressen, blijkt dat elk lab een eigen verhaal heeft over die mutanten. Sommige mensen denken zelfs dat het een besmetting is. Wij gingen aan de slag om uit te zoeken wat ze precies zijn, en waarom ze bestaan.’

Voor de kijkers thuis: *Streptomyces* is een familie van bodembacteriën die zich zowel kunnen delen – en dan samen schimmelachtige draden vormen – als sporen maken. Behalve in de bodem leven ze ook in bioreactorvaten, waar ze allerlei verschillende stoffen produceren. Vooral antibiotica: meer dan de helft van alle in de kliniek gebruikte bacteriedoders is afkomstig van *Streptomyces*-bacteriën.

Als iemand als Rozen opmerkt dat er wel erg veel schijnbare misbaksels ontstaan op zijn kweekjes, dan ligt de verklaring dan ook voor de hand: hij werkt met één of andere doorgefokte bacteriestam die het vooral goed doet in labzalen en petrischaaltjes. En die muteert blijkbaar wat vaker.

Maar die verklaring klopt niet, legt Zhang uit. ‘We hebben ook proefjes gedaan met andere *Streptomyces*-varianten die in de grond leven. De meesten daarvan vertonen ook deze genetische instabiliteit. De hevigheid daarvan verschilt per soort, en hangt ook af van het kweekmedium.’

Rozen: ‘We hebben gefocust op de productie van antibiotica bij de mutanten: is die anders?’

Zhang: ‘In wezen is dat onderzoek niet heel ingewikkeld: je hebt een kolonie van *Streptomyces* op een petrischaal. Eén op de honderd cellen ziet er anders uit omdat ‘ie meer pigment aanmaakt, dus die vis je eruit met een wattenstaafje, en breng je over naar een nieuwe agarplaat. Dan kan je de groeisnelheid vergelijken met die van een normale kolonie. Als je er een soepje met andere bacteriën overheen giet, kan je zien of je mutant antibiotica produceert: dan blijven de kolonies van de tweede bacteriesoort bij de *Streptomyces* uit de buurt.’

Claessen: ‘Die mutanten produceren aanzienlijk minder sporen dan de gewone -wij zeggen wild-type- bacterie, soms wel tienduizend keer zo weinig.’

Hoe die hoge mutatiegraad precies werkt, weten de microbiologen nog niet. Er verdwijnen met grote regelmaat stukken uit het DNA, maar hoe en waarom is onduidelijk.

Rozen: ‘De mutanten zijn ziek: niet alleen planten ze zich slechter voort, ze leven ook korter. Waarom blijven ze dan de hele tijd opduiken? Het antwoord lijkt in elk geval deels te zitten in die antibiotica: daar produceren ze heel veel van.’

Dat niet alleen: je ziet ook dat ze

op verschillende manieren andere bacteriën te lijf gaan. ‘De mutanten zijn niet alleen betere killers, ze zijn ook diverser in wie ze dood kunnen maken, omdat ze een verschillende cocktail van meerdere antibiotica produceren’, schrijft het drietal in een publicatie over in onderzoek in *Science Advances*.

Zhang: ‘Een kolonie met zulke mutanten erin, produceert dankzij die mutanten meer antibiotica. En hoewel die mutante cellen veel minder sporen produceren, produceert de kolonie als geheel er evenveel als de kolonies zonder mutanten. De aanwezigheid van die zieke, nauwelijks vruchtbare mutanten verlaagt dus niet het voortplantingssucces van de kolonie als geheel. Je zou zelfs verwachten dat de overlevingskansen “in het wild” hoger zijn, omdat de extra antibiotica concurrenten en vijanden bestrijden.’

Mogelijk bestaat die hoge mutatiegraad juist omdat het resulteert in hyperproducerende mutanten. Zelf zijn het tot een vroege dood gedoemde freaks, maar door hun antibioticaproductie geven ze de rest van de kolonie juist een streepje voor. ‘Het is het tegenovergestelde van valsspelen’, glimlacht Rozen. Hoe de rest van de kolonie “weet” dat ze meer sporen kunnen produceren om te compenseren voor de antibiotica-productanten? Dat hebben we nog niet onderzocht.’

De mutanten zijn volgens hem in evolutiebiologische zin vergelijkbaar met de steriele kasten bij sociale insecten, zoals werker-bijen of miersoldaten. Zelf kunnen die zich niet voortplanten, maar door bepaalde taken op zich te nemen, vergroten ze het voortplantingssucces van de bijenkorf of mierenhoop. Omdat die insecten genetisch geheel of heel sterk op elkaar lijken, maakt het voor hun evolutionaire *fitness* niet uit of zichzelf of de koningin zich voortplanten. Rozen: ‘Voor deze *Streptomyces* geldt hetzelfde: ze zijn allemaal uit dezelfde spore voortgekomen, dus zo’n opsplitsing van het takenpakket gaat in *fitness*-termen niet ten koste van de cellen die zich niet voortplanten.’

Claessen: ‘Zo’n taakverdeling waarbij een gedeelte van de cellen zich opoffert, was al bekend bij andere bacteriesoorten. Wat er hier nieuw is, is die antibiotica als “publiek goed”.’

Zhang: ‘Dat is niet alleen theoretisch interessant, maar ook praktisch. Als je begrijpt hoe deze soorten de antibiotica-productie organiseren, kan je die productie misschien ook verhogen. Ook hebben ze de genen om heel veel soorten antibiotica te produceren, maar doen ze dat normaal niet in het lab. Dit soort onderzoek kan je hopelijk ook leren waarom niet, en wat je moet doen om te zorgen dat ze het wel gaan doen.’

Maak de universiteit weer waardevol

En accepteer dat veel studenten geen wetenschappelijk onderzoeker willen worden

De instroom van studenten die eigenlijk helemaal geen academicus willen of kunnen worden, haalt het universitaire niveau omlaag.

Sonny Spek pleit voor een praktisch onderwijsaanbod, en strengere selectie.

Steeds meer scholieren weten hun weg te vinden naar de universiteit. Dat zorgt er niet alleen voor dat jongeren uit lagere inkomensgroepen door kunnen stromen naar de universiteit, maar ook dat de universiteit studies in stand kan houden en voldoende financiële middelen ontvangt.

Deze trend hangt geheel samen met de democratisering van de universiteit die begon in de 'progressieve' jaren '60: het universitaire onderwijs moest voor een steeds breder publiek toegankelijk worden, en zoveel mogelijk studenten moesten toegang kunnen krijgen tot het instituut. Een juiste ontwikkeling, omdat ieder kind zou moeten kunnen studeren en geldgebrek daarbij nooit een rol mag spelen. De elitevorming op universiteiten zoals zij zich in Amerika voordoet, is onwenselijk en moet voorkomen worden.

Waar ik mij echter in toenemende mate aan erger is dat het niveau met rasse schreden achteruit lijkt te gaan door het tekortschieterende middelbare onderwijs en het vergemakkelijken van studievakken. Een praktijkvoorbeeld: bij mijn opleiding (politologie, Universiteit Leiden) zijn diverse inhoudelijke werkgroepen over nationale en internationale politiek jaren geleden voor mijn lichte geschrapte om ruimte te maken voor verschillende vakken 'Vaardigheden'. De huidige generatie studenten weet namelijk grotendeels niet hoe zij een betoog moet schrijven, en moet daar op de universiteit opnieuw in worden

'Het niveau daalt, ten koste van de inhoudelijke vakken. Tegelijkertijd zitten steeds meer studenten thuis met een burn-out, omdat ze boven hun gewicht moeten boksen.'

Foto Taco van der Eb

onderwezen. Deze tekortkomingen gaan helaas ten koste van de beperkte ruimte die er is voor inhoudelijke vakken.

De uitholling van studies lijkt daarmee onontkoombaar en zorgt voor problematische situaties in het onderwijs. Tegenwoordig lijkt een student met minimaal twee bachelors eerder regel dan uitzondering. Deugdelijk om te zien dat veel studenten zich voldoende willen voorbereiden op hun verdere beroeps carrière, maar wat zegt het over de kwaliteit van de studies?

Vier jaar geleden begon ik aan mijn studies politicologie en moder-

ne Midden-Oostenstudies met het idee dat één bachelor gemakkelijk zou lukken en in de loop der jaren heb ik veel studenten tot die conclusie zien komen. Zou één bachelor iemand niet voldoende kennis en vastigheid moeten geven voor de arbeidsmarkt?

De pijnlijke realiteit is niet zozeer dat de studenten slimmer zijn geworden, maar dat het niveau van veel studies gezakt lijkt te zijn. De eerdergenoemde 'democratisering van de universiteit' heeft ervoor gezorgd dat het niveau van studies aangepast moest worden aan de grootste gemeenschappelijke deler en zorgt voor een devaluatie van het univer-

sitaire diploma.

De universiteit is een instelling die zichzelf ten doel heeft gesteld om wetenschappelijk onderwijs aan te bieden en onderzoek te verrichten. Een nobel streven, al strookt het geenszins meer met de realiteit. Laten we eerlijk zijn: hoeveel studenten willen daadwerkelijk in hun beroepsleven doorgaan met het verrichten van wetenschappelijk onderzoek? Het verlangen van veel alfa- en gammastudenten is eerder om een stevige basis te hebben voor een beroep dat ver afstaat van de universitaire wereld.

Is dat erg? Nee, maar het is van belang om te erkennen bij een her-

vorming van het onderwijs. Het hoger onderwijs moet zich meer gaan focussen op praktische handvatten die het kan bieden voor studenten om later in hun carrière te kunnen gebruiken.

Op dit moment verschijnen er steeds meer berichten over studenten die thuis met een burn-out zitten door de werkdruk van de universiteit en het feit dat zij soms boven hun gewicht moeten boksen. Een mogelijkheid zou zijn om meer opleidingen te organiseren die de praktische aspecten van het hbo en het kennisniveau van wetenschappelijk onderwijs combineren. Veel studenten willen liever praktische kennis opdoen die van pas komt in het beroepsleven, maar kunnen met een hbo-diploma niet aan de slag bij een werknemer die alleen opzoek is naar wo-geschoolden. Om deze kloof te overbruggen zou dit nieuwe onderwijsaanbod op het kennisniveau van het huidige universitaire onderwijs moeten staan, maar met een duidelijke praktische kant die scholieren in staat stelt zich goed voor te bereiden op de arbeidsmarkt.

Een strengere selectie aan de poort zou kunnen helpen om de devaluatie van het universitaire diploma te stoppen. Zoals Jan Fontijn, neerlandicus aan de Universiteit van Amsterdam, ooit schreef: 'De universiteit van vóór de democratisering was elitair, niet in maatschappelijke zin, want anders stond ik hier niet, maar wel als het ging om de eisen die gesteld werden. Wat tegenwoordig als universitaire opleiding "aan velen" wordt aangeboden is een zwakke afspiegeling van de universiteit van vroeger. Kortom: geef de universiteit haar waarde terug!'

SONNY SPEK is student politicologie en moderne Midden-Oostenstudies en fractievoorzitter van 'DURF' in de gemeenteraad van Katwijk

Worstelen met een handlezer

Proefschrift over omstreden therapeut

Voor Julius Spier was handlezen een empirische wetenschap. Vlak voor de Tweede Wereldoorlog bouwde hij in Berlijn een succesvolle praktijk op en speelde de laatste anderhalf jaar van zijn leven een belangrijke rol in het leven van de Joodse schrijfster Etty Hillesum. Historicus Alexandra Nagel deed onderzoek naar Spiers leven.

DOOR VINCENT BONGERS 'Spier had de gewoonte om een cliënt die bij hem in therapie was gekomen, te testen op diens lichamelijke en emotionele gesteldheid. Dit deed hij door die persoon uit te dagen tot een fysiek robbertje worstelen, door hem "ringen" genoemd,' schrijft Alexandra Nagel in haar proefschrift over de Duits-Joodse handlezer Julius Spier (1887-1942).

'Dat fysieke aspect hoorde bij zijn therapie,' vertelt Nagel. 'Dat moet je zien in de tijdsgeest. Spier was in 1939 naar Nederland geëmigreerd. Hij had de wilde jaren twintig en dertig van Berlijn meegemaakt. Daar waren allerlei occulte bewe-

gingen en alternatieve godsdiensten opgekomen. Daar had hij grote affiniteit mee, en dat had invloed op zijn therapie.

'Spier had alleen maar lagere school gehad, de rest van zijn kennis heeft hij op eigen houtje opgedaan. Hij ging bijvoorbeeld de psychologen Jung, Freud en Adler lezen. Wat ik bijzonder aan Spier vind, is dat hij concepten uit de psychologie van Jung in zijn methode van handlezen heeft verwerkt. Hij noemde zijn methode psychochirologie.'

Spier hield het waarzeggen op afstand, legt Nagel uit. Hij pretendeerde niet door het lezen van de lijnen in iemands handen diens toekomst te kunnen voorspellen. 'Aan de uitgebreide analyse van de hand kon Spier zien waar de belemmeringen bij een cliënt zaten. Hij kon hen helpen tot zelfontplooiing te komen.'

Maar handlezen is toch quatsch? 'Ik ben wel sceptisch maar wil voorzichtig zijn met oordelen,' zegt Nagel. 'Het hangt dus heel erg af van het soort handlezer dat je voor je hebt. Ik sta er voor open, maar ik ben er niet bij voorbaat van overtuigd dat het ook zinvolle informatie oplevert. Maar goed, mijn proefschrift gaat ook niet over wat ik ervan vind, en

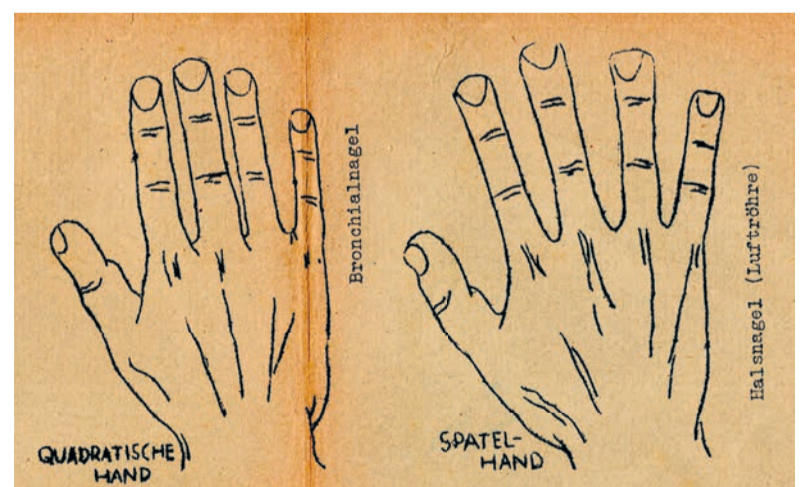
of handlezen onzin is of niet.'

Een van Spiers cliënten was de Joodse schrijfster Etty Hillesum die in 1943 in Auschwitz werd vermoord. Hillesum schreef over Spier in haar in 1981 verschenen boek *Het verstoorde leven*, een selectie uit haar oorlogsdagboeken.

Spier was een heel begaafde handlezer, stelt Nagel. 'Dat blijkt onder andere uit de handanalyse die hij maakte van Hillesum. Het is een treffende karakterschets, terwijl hij haar niet kende. En dat op basis van haar handen. Dat vind ik zeker markant.'

Ondanks dat Spier een verloofde had die naar Engeland was gevlucht, kwam het tot een verhouding tussen hem en Hillesum. Zo kreeg de therapeut de reputatie dat hij misbruik maakte van zijn neurotische, vrouwelijke cliënten.

'Hillesum en Spier hadden een zeer dierbare relatie,' aldus Nagel. 'Er werd altijd gezegd dat Spier vrouwen versierde, maar Etty heeft zeker haar best gedaan om hem te verleiden. Hillesum was vrijgevochten en Spier was daar absoluut ontvankelijk voor. Het beeld dat Spier met alle vrouwelijke cliënten het bed in dook, moet echter worden bijge-

Handafbeeldingen uit de methode-Spier.

steld. Dat is absoluut niet waar.

'Hij was gek op vrouwen en had het met ze te doen omdat ze onderdrukt werden, en zich lieten onderdrukken. Spier wilde oprecht dat vrouwen emancipeerden. Zijn behoefte tot aanraken, zijn lichamelijke zette hij dan ook in om die vrouwen zelfbewuster en vrijer te maken. Is dat allemaal slecht? Ik denk dat het niet zo eenvoudig ligt.

Maar zijn methode past uiteraard niet meer in onze tijd en al helemaal niet in het MeToo-tijdperk waarin wij leven.'

De psychochiroloog Julius Spier en de handleeskunst in het interbellum
Alexandra Nagel
Promotie is 29 januari

Een student Vaktherapie aan het werk met klei. Foto Marc de Haan

Kleien tegen angst

Therapie kan ook zonder woorden

Kunstzinnige therapie wordt nog lang niet overal serieus genomen. Er is dan ook nog weinig wetenschappelijke basis. Daar wilde onderzoeker Annemarie Madani-Abbing, zelf opgeleid tot therapeut, verandering in brengen. Wat blijkt? Het werkt.

DOOR SUSAN WICHGERS Annemarie Madani-Abbing had er tijdens haar eigen studie vaktherapie aan de Hogeschool Leiden al een hoop vragen over: hoe weten we nou dat het mensen echt helpt? Is daar wel bewijs voor? 'Docenten vonden dat soms vermoeiende vragen', zegt Madani-Abbing. 'Ik vond het een prachtig beroep, maar met te weinig wetenschappelijke basis.'

Toen ze jaren later de kans kreeg om als promovendus onderzoek te doen naar kunstzinnige therapie, hoefde ze daar niet lang over na te denken. Wel heel spannend, vond ze zelf – er had natuurlijk ook uit kunnen komen dat het niet werkt. Maar haar onderzoek liegt er niet om: kunstzinnige therapie kan angstklachten wel degelijk verminderen.

Aan het onderzoek deden 59 vrouwen met matige tot ernstige angstklachten mee. De helft kreeg individuele therapie, de andere helft werd drie maanden op een wachtlijst gezet (en kreeg daarna alsnog therapie).

Na drie maanden tekenen, boetsen en schilderen onder begeleiding van een therapeut, hadden de proefpersonen minder last van

angstklachten. Ook hun zogeheten *heart rate variability*, de mate van variatie in de tijd tussen hartslagen, was hoger.

'Als 'ie hoog is, is dat gezond', legt de onderzoeker uit. 'Mensen met angststoornissen blijken vaak een lagere HRV te hebben. Na de therapie zagen we dat de HRV van de deelnemers hoger was.'

Kunstzinnige therapie is een subvorm van vaktherapie, waar ook bijvoorbeeld muziek- en dramatherapie onder valt. Het is veel meer dan een beetje in het wild wat strepen op papier zetten of willekeurige vormen kleien, legt Madani-Abbing uit. 'In de eerste sessie krijgt de cliënt de opdracht voor een vrije schildering. De therapeut kijkt dan hoe iemand aan het werk is. Sommige mensen zetten voorzichtig wat strepen, bijvoorbeeld, anderen gaan meteen aan de slag met felle kleuren. Dat zegt iets over de persoon.'

Zoals bij 'Dewi', een 54-jarige vrouw wiens casus afzonderlijk wordt opgevoerd in het proefschrift. Het resultaat van haar vrije opdracht is een verzameling gekleurde lijnen die nauwkeurig en gestructureerd zijn gezet. De therapeut ziet daarin een gecontroleerde manier van schilderen, wat zou kunnen betekenen dat Dewi heel rationeel te werk gaat.

Dat is iets wat ze vaak zien bij mensen met een angststoornis. Kunstzinnige therapie is erop gericht om juist dat aan te pakken, om de cliënten op een ontspannen manier geconcentreerd met iets bezig te laten zijn. Zonder al te veel te praten. 'Dat is het grootste verschil met andere behan-

delvormen', zegt Madani-Abbing. 'Er worden weinig woorden gebruikt. Het gaat om de ervaring.'

In de sessies daarna kregen de proefpersonen daarom verschillende opdrachten: tekenen met houtskool, natekenen, opdrachten met klei. Ze moesten bijvoorbeeld een bol of andere wiskundige vormen boetsen.

Dat vergt veel concentratie, volgens de onderzoeker, waardoor er in je hoofd weinig ruimte meer is voor andere zaken. 'Het boetsen van een bol is niet hetzelfde als een gehaktbal draaien. Een perfecte wiskundige vorm maken is best moeilijk. Als je daarmee bezig bent, kom je tot rust, en je leert objectief waar te nemen. Als je een angststoornis hebt, word je juist door gedachten en emotie overspoeld.'

Angst is een ingewikkelde emotie, die zichzelf in stand kan houden of versterken. Door de angst voor de angst, wordt het in stand gehouden of groeit het zelfs. Er bestaan mindfulness-achtige oefeningen die erop gericht zijn om die vicieuze cirkel te doorbreken. Door van een afstandje je gedachten te bekijken, krijgen ze minder snel de kans om de overhand te nemen. De angst gaat dan niet per se helemaal weg – je leert alleen om er beter mee om te gaan.

'Zo werkt kunstzinnige therapie ook een beetje', denkt Madani-Abbing. 'Vaak zie je dat mensen met angststoornissen zichzelf ook nog eens veroordelen omdat ze die angst hebben. Door therapie kun je het beter accepteren en wordt het draaglijker.'

Kan je dan niet zelf aan de slag

met penselen en klei? Hoewel bijvoorbeeld kleurboeken voor volwassenen prima kunnen werken om je te ontspannen, is het nog geen therapie, zegt Madani-Abbing. 'Kunstzinnige therapie is niet zomaar wat maken. De therapeut is er om de opdrachten te geven en om te zorgen dat een cliënt zich niet verliest in de opdracht. Zeker bij angst is dat belangrijk.'

Het gaat er trouwens sowieso niet om dat het eindresultaat er goed uitziet, benadrukt ze. Het is dus ook niet erg als je niet kan tekenen. Want, zegt Madani-Abbing, ieder mens is creatief. 'En juist mensen die heel goed kunnen tekenen zitten zichzelf in de weg, want die willen wat moois maken. Het hoeft geen kunstwerk te worden dat je daarna aan je muur kan hangen.'

Madani-Abbing is blij met de uitkomsten, maar nuanceert wel: 'De

therapie is nu vergeleken met een wachtlijstconditie. Dus we weten alleen dat het beter is dan niets doen. Ik hoop dat er een vervolg komt waarin deze vorm wordt vergeleken met een andere behandeling, zoals cognitieve gedragstherapie. Daarna kun je pas echt zeggen of de therapie effectief is.'

De proefpersonen hebben er in ieder geval al veel baat bij gehad. In de diepte-interviews die achteraf met ze zijn gehouden, kwamen mooie verhalen voorbij, zegt Madani-Abbing. 'Er was geen plek meer voor in het proefschrift, maar die interviews vond ik het mooiste gedeelte van het onderzoek. Er zaten mensen tussen die al heel lang last hadden van angstklachten, van alles hadden geprobeerd, en zeiden dat deze therapie ze heeft geholpen. Die verhalen kun je niet vangen in getallen.'

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leiden-univ.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 28 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10

euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 3 havo. *Nederlands, 4 havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekkoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

English page

Tears of gold

How gum arabic conquered the world

Wars have been fought over, and fortunes were made and lost in the gum arabic market. Anthropologist Dorrit van Dalen has written an exciting book about this mysterious ingredient.

BY BART BRAUN “Read the labels on anything you buy and DO NOT BUY ANYTHING CONTAINING GUM ARABIC!” cautioned an anonymous pamphlet that circulated the internet in 2001. In the wake of the terrorist attacks on 11 September of that year, a British newspaper had discovered that terrorist organisation Al-Qaeda was trading gum arabic from Sudan. Anyone boycotting the substance helped prevent the terrorists getting richer – easy, right?

Except that you had to read every label, and for good reason. The gum, often disguised as E414 on lists of ingredients, is actually found in all sorts of products. It does not have any taste or fragrance; it doesn't clot and seems to improve whatever you add it to.

If it has any effect on our health at all – studies are inconclusive – it's a beneficial one. You could eat or drink unlimited amounts of it if you wanted to. Used as an emulsifier, it ensures that soft drinks, ink and salad dressing don't revert back to their various components. As a thickening agent, it gives ice-cream a pleasant consistency. It's the “glue” on cigarette paper, it sticks the coloured coating to M&Ms, it's in cosmetics, vegetarian meat substitutes, insecticides, medicines and sweets, including the better types of traditional Dutch liquorice.

Gum arabic, the “manna” from the Bible and Quran, is tree distress solidified. It is not terribly difficult to grow the relevant tree varieties on a plantation: they would grow faster and be conveniently close together, but they would produce much less gum. They need drought, the lashes of the desert wind, plant disease and gnawing insects. Only then will the tree excrete a thick, yellow substance: the tears of the acacia.

Unlike resin, the gum can be dissolved in water. When it is fresh from the tree, it is soft and malleable but will harden later, turning into a kind of golden, semi-transparent crystal. Apple and cherry

trees also produce gum when they are distressed, but that kind is far less suitable for most industries.

The gum itself cannot be reproduced and its properties are difficult to copy too. In her book *Gum Arabic*, Leiden University anthropologist Dorrit van Dalen narrates how a sweets manufacturer from Zeeland used the substance to coat sweets, and one day discovered that it did not stick to the sweets anymore. He had been using the same bags of gum from the same tree variety from the same region

and the contents looked the same, but despite that, it could hardly be used to make sweets. After a few years, the gum worked just as well as it had previously, but neither the sweets manufacturer nor the gum supplier could explain why.

Gum Arabic tells the cultural history of the acacia tears and describes Van Dalen's quest to discover the story behind it. It is published by Leiden University Press, the university publisher, but don't let that put you off. It is a translated, updated version of an earlier

Dutch version published by Bert Bakker.

That means that the book is not a tough, academic treatise but a reader-friendly book for a large audience. In fact, if we had any criticism at all, it would be that very little is mentioned about the gum's biochemistry, despite its huge importance, compared to its history. The composition of the gum crystals is explained briefly, and only in the very last chapter that could almost have “appendix” written over it.

Bartholomeus Rubens was an Antwerp pharmacist. In this painting (1530) by Jacob Claesz. van Utrecht, the ball of gum arabic symbolizes his trade. He was also the grandfather of painter Peter Paul Rubens. Collectie Stad Antwerpen, Rubenshuis

To be fair, the history is a great yarn. The rags for Egyptian mummies were soaked in dissolved gum, Pliny the Elder described how, in Ancient Rome, perfume was made with gum. Monks in monasteries copied their books using ink based on gum and gall. For a long time, the trade was in the hands of the Arabs – which is why it's called gum Arabic – but by the fifteenth century, Europeans had a foothold in Africa. Now, they could negotiate with the “Moors”, although there was a risk of being taken prisoner and sold as a slave.

In the eighteenth century, gum arabic proved indispensable for printing bright patterns on cotton, and everyone wanted cotton in bright patterns. The price of gum skyrocketed, France prohibited the sale of it to the non-French, and in England the fabric printers begged their government to intervene and control the prices. The French and the British fought long wars, with frigates, canon and sly diplomacy, for access to the gum market. Whoever had that access would be as rich as Croesus: in a good year, the French *Compagnie* sold their gum on the markets of Paris and London for thirty times more than they had paid for it.

In short, this stuff was worth a fortune. And still is: so far, it cannot really be imitated and some of the most modern industries in the world are almost entirely dependent on the *Acacia* trees that grow wild in the Sahel, and the willingness of the local people to pick the gum of the trees. If they were to go on strike, or if a swarm of locusts were to destroy the harvest, the price would rise to five or six times its normal price and there would be nothing any soft-drink manufacturer could do about it. Today, the boycott called for in the angry 2001 pamphlets is still unthinkable.

Gum Arabic tells the story of a product that everyone consumes, perhaps daily, without realising it; it is a fantastic tale of explorers, hot, steamy African countries, politics, religion, riches and power. Read it and you'll never look at your bottle of coke in the same way again.

Dorrit van Dalen
Gum Arabic – The golden tears of the acacia tree.
Leiden University Press, 203 pages
€ 24.50

Academics complain about structural overtime

Over 700 Dutch university workers complained to campaign group WOinActie about structural (and unpaid) overtime. This Monday, they handed a report to the Dutch Labour Inspectorate.

Those that put in a complaint with WOinActie work on average 36 percent overtime, unpaid. That amounts to twelve to fifteen hours a week, one week and a half extra work every month. This results in physical and psychological problems: insomnia, exhaustion, illness, high blood pressure, migraine and many other complaints are mentioned in the campaign groups report. Another complaint: the lack of time for a private life: “Strain on relationships, di-

vores, alienation from children are mentioned”, the report says, “Also, some experience a lack of space to start a relationship or a family.”

The experienced increase in pressure in the past years is caused by a rise in student numbers, an increase in pressure to succeed in publication and grant application, and a lack of support, WOinActie writes. Professors and teachers work the hardest: 45 percent of them put in one and a half times as many hours as they should work, according to their contracts. “As the number of students increased, the number of hours scheduled for teaching them did not, or did not increase proportionately, so that no extra teaching staff could be hired. Unsurprisingly, staff

that works in teaching experiences the most pressure.”

Because of this increased pressure on education, there is less time to spend on research, but university staff is generally judged on the amount of published research papers and secured research grants. This causes stress for the respondents that work in research, but even those that have a job exclusively in education feel it. “Teachers without a research component to their job description still feel the need to deliver research results in order to even have a chance at a new contract.”

In 2017, the universities and the labour unions agreed that the universities would make a plan to reduce the work pressure on their staff. This

did not appear to have the desired effect: of those respondents that noticed these plans in the first place, only eight percent thought they had actually made a difference. In fact, attempts at increasing efficiency often had the opposite effect: 67 percent say they increased work pressure. “In some places, the plan to reduce work pressure was actually used to cut the number of hours paid for teaching a university course even further.”

Universities did offer some things to battle the stress, often measures intended to increase the carrying capacity of its employees. “These varied from time management training, to lessons in yoga and mindfulness as well as the offer of free fruit in the workplace”, the report states.

Unsurprisingly, the people who put in complaints are not impressed: “87% think these measures do not work, and 13% think they make things worse, because they appear to put the blame for the stress with the employees.”

It is unclear what the Labour Inspection (in Dutch: *Inspectie SZW*) can actually do for them, but WOinActie are really hoping the government will invest a lot more money in higher education. “A structural investment of 1.15 billion euros would decrease overwork. With that money, the highly needed teaching staff can be hired.” The current amount of money spent on university education in the Netherlands is 5.2 billion dollars. **AK/BB**

Pijn als zingeving

Waarom zoeken mensen het lijden op?

Is de zin van het leven te vinden in loutering door pijn en leed? Dat is de vraag die regisseur Roeland Hofman (1982) stelt in zijn voorstelling *Club Catharsis*. 'Het is de kunst om je over te geven aan alle chaos en gekte die het leven met zich meebrengt.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Ze is alleenstaand, werkt bij een bibliotheek en heeft een dochter. Ze leidt dus een vrij normaal bestaan, alleen kan ze maar niet het gevoel krijgen dat ze echt 'meedoet' aan het leven. En dus besluit de hoofdpersoon, op aanraden van anderen, een bezoek te brengen aan Club Catharsis: 'een rare exclusieve club waar heel grote, heftige horrosscenario's worden gesceneerd en waar ze wordt geconfronteerd met pijn en het verleden', aldus Hofman, wiens voorstelling vrijdag in Leiden te zien is.

'Het gaat over een vrouw die leegheid en eenzaamheid ervaart, en een enorme behoefte heeft aan zingeving in de vorm van contact en communicatie', vertelt Hofman. 'Ze wil weer het gevoel hebben dat ze leeft.' Wat Hofman betreft een onderwerp dat leeft in de samenleving. 'Ik zie om me heen dat mensen niet echt meedoen aan het leven, doordat ze bijvoorbeeld voortdurend

bezig zijn met hun online identiteit in plaats van met het leven op straat. Wat betekent het om het gevoel te hebben er voortdurend buiten te staan? Het gevoel te hebben dat je naar je leven en de wereld om je heen kijkt door een glazen scherm en er geen echt contact mee maakt?'

Inmiddels klinkt dat misschien als een wat uitgekauwd onderwerp, maar met *Club Catharsis* gaat de regisseur, in samenwerking met Toneelgroep Echo en De Veenfabriek, een stapje verder: 'We wilden iets doen met het thema lijden, met mensen die dat lijden doelbewust opzoeken.'

'Want wat als mensen uit leegte de grenzen van leed en pijn gaan opzoeken? Te denken valt aan artsen en advocaten die zichzelf op zaterdagavond in de club onder coke en drank bedelven, of heftiger: 'die naar exclusieve SM-clubs gaan om het gevoel te krijgen dat ze iets beleven', zegt Hofman. 'Al wilden we wel oppassen dat het niet te decadent werd. We wilden wegblijven van een verveelde elite die meer uit een soort van luxueus onbehagen zich onderdompelt in allerlei heftigheid.'

Wie de vraag opwerpt, mag hem ook zelf beantwoorden: hoe denkt Hofman zelf over pijn en leed als een manier van zingeving? 'Ik denk dat pijn niet per definitie leidt tot zingeving, maar je moet het idee

omarmen dat het een onherroepelijk onderdeel van het leven is. Ik ben een paar maanden geleden vader geworden en ben me ervan bewust dat mijn kindje hoe dan ook vervelende dingen gaat beleven. Als ouder wil je dat je kind niks overkomt, maar dat bestaat natuurlijk niet. Je kunt je zelfs afvragen of er goede redenen te bedenken zijn om een nieuw mens op de wereld te zetten. Als ik heel eerlijk ben kan ik daar geen constructieve, goed onderbouwde reden voor bedenken. Het is een soort van primitieve drift, een verlangen. Juist daardoor krijgt het zijn waarde. In het leven proberen we alles te onderbouwen en verklaren, dus ik vind het ook heel mooi dat er dingen zijn die je absoluut niet kan begrijpen. Dat maakt het leven wat spannender.'

Waar de zin hem dan wél in zit? 'Je kan jezelf er heel erg mee vermoeien en pijnigen om halsstarrig op zoek te gaan naar een reden waarom we hier zijn. Het is juist de kunst om je over te geven aan alle chaos en gekte die het leven met zich meebrengt.'

Club Catharsis, Toneelgroep Echo en De Veenfabriek. Theater Ins Blau. Vrijdag 24 januari, 20.30 uur. €19,00,-

Advertentie

UNIVERSITAIRE VERKIEZINGEN 2020

Kijk ook op: universiteit leiden.nl/verkiezingen

1 TIJDSHEMA VERKIEZINGEN

Het volgende tijdschema is opgesteld voor de verkiezingen van de:

- Studentengeleding van de Universiteitsraad,
- Personeelsgeleding van de Universiteitsraad
- Studentengeleding van alle Faculteitsraden
- Personeelsgeleding Faculteitsraad FGGA (tussentijds)
- Studentenraad LUMC
- Dienstraad Vastgoed (Tussentijds)

16 maart	peildatum en vaststelling kiezersregisters
17 en 18 maart	kandidaatstelling van 9.00 tot 16.00, inzage kiezersregisters en indienen verzoeken tot verbetering kiezersregisters bij het betreffende stembureau
19 maart	besluiten stembureaus inzake kandidaatstelling en verzoeken tot verbetering kiezersregisters (beroep mogelijk op 20-25 maart; beslissing op beroep 26-31 maart)
20 en 23 maart	herstel van verzuimen kandidaatstelling
24 maart	beslissing stembureaus herstel van verzuimen kandidaatstelling (beroep mogelijk op 25-30 maart; beslissing op beroep 31 maart-3 april)
20 april	verzenden elektronische oproepen; opening verkiezingen (9.00 uur)
23 april	sluiting stemming (16.00 uur)
24 april	uitslag stemming (beroep mogelijk van 28 april tot en met 1 mei; beslissing op beroep 4 mei t/m 7 mei)

2 WIE IS KIESGERECHTIGD

Kiesgerechtigd is iedereen die op 16 maart 2020 (de peildatum) krachtens een aanstelling bij de Universiteit Leiden werkzaam is in een van de onderdelen waar verkiezingen worden gehouden en iedereen die op die datum als student – dus niet als extraneus of gaststudent- staat ingeschreven. Deze groep behoort dus in het kiezersregister te zijn opgenomen.

Op 17 en 18 maart liggen de kiezersregisters ter inzage bij de stembureaus en kunnen ook verzoeken tot verbetering worden ingediend.

Student-assistenten oefenen hun kiesrecht in beginsel uit in de geleding van de studenten. Andere studenten in dienst van de universiteit oefenen hun kiesrecht uit in de geleding van het personeel. Personen in dienst van NWO, FOM of daarmee vergelijkbare organisaties en werkzaam bij de Universiteit zijn ook kiesgerechtigd; zij worden wel aangeraden bij de ter inzagelegging van de kiezersregisters te controleren of zij daarin ook zijn opgenomen.

U kunt uzelf ervan overtuigen dat u in het kiezersregister bent opgenomen door op 17 en 18 maart 2020 even bij het stembureau langs te gaan; u kunt op deze dagen ook een verzoek tot verbetering van het kiezersregister indienen.

3. KANDIDAATSTELLING

Indien u belangstelling heeft voor een actieve rol in de medezeggenschap kunt u zich op 17 en 18 maart 2020 kandidaatstellen. De formulieren daarvoor zijn verkrijgbaar bij de stembureaus en op www.universiteit leiden.nl/verkiezingen.

Op 19 maart 2020 maken de stembureaus hun beslissingen ten aanzien van de ingediende kandidaatstellingen bekend. Mochten er verzuimen zijn geconstateerd die kunnen worden hersteld - zoals het ontbreken van voldoende handtekeningen van kiesgerechtigden die de kandidaatstelling ondersteunen - dan is daartoe volgens bovenstaand schema gelegenheid.

4. BEROEP

Indien u het niet eens bent met een beslissing van een stembureau met betrekking tot de kandidaatstelling of de verbetering van het

kiezersregister, dan kunt u daartegen beroep aantekenen volgens bovenstaand schema bij de kamer voor de verkiezingen van de Commissie voor de beroep- en bezwaarschriften (Rapenburg 70 te Leiden).

Ook tegen beslissingen met betrekking tot het herstel van verzuimen in de kandidaatstelling kan volgens bovenstaand schema bij de kamer voor de verkiezingen beroep worden aangekend.

5. STEMMEN VIA INTERNET

Let op! De periode waarin gestemd kan worden is vier dagen!

De verkiezingen gaan volledig via het internet. Om te kunnen stemmen dient u gebruik te maken van uw ULCN account. Vanaf 20 april 2020 (9.00 uur) kunt u met dit account inloggen op de verkiezingsapplicatie. U kunt tot uiterlijk 23 april 2020 (16.00 uur) uw stem uitbrengen. Stemmen kan vanaf elk device met internetaansluiting.

6. STEM BUREAUS

De verkiezingen worden georganiseerd door verschillende stembureaus, zie www.universiteit leiden.nl/verkiezingen. Voor verdere inlichtingen kunt u zich richten tot het Centraal Stembureau.

Kamervragen

Foto Taco van der Eb

Column

Voornemens

Het is begin januari als ik op een bus sta te wachten. Mijn oortjes zijn kapot dus besluit ik mezelf maar te vermaken door een gesprek af te luisteren van een meisje dat aan het bellen is met een vriendin. Ze hebben het over goede voornemens: het meisje in kwestie wil stoppen met roken en heeft al vijf dagen niet gerookt maar wel nog drie sigaretten over. Ze zegt dat ze geen nieuw pakje meer gaat kopen als deze op zijn. Nu zijn er echt heel veel dingen in het leven die ik niet begrijp, maar goede voornemens maken is toch echt een van de voornaamste. Helaas is bevestiging van mijn achterdocht slecht nieuws voor het meisje bij de bushalte en goed nieuws voor de tabaksindustrie, want blijkbaar is het zo dat de meeste mensen na een week stoppen met hun goede voornemens en dat slechts 12 procent van de mensen die zegt te gaan stoppen met roken dat ook echt doet.

Minder roken, meer sporten, minder drinken, vegetariër worden, aardiger zijn voor anderen of aardiger zijn voor jezelf: of je het nou een week volhoudt of een maand, vroeg of laat verdwijnt de motivatie bij iedereen en dan voel je je weer ellendig als vanouds. Maar er zijn natuurlijk manieren om dit te voorkomen.

Mogelijkheid nummer één zou kunnen zijn om vanaf half december tegen iedereen die het ook maar wil horen te vertellen wat je goede voornemens is, zodat je een stok achter de deur hebt. Wij studenten liegen namelijk al op een dagelijkse basis tegen onszelf door dingen te zeggen als 'morgen ben ik om 9 uur in de UB' of 'ik ga na dit biertje echt naar huis.' Aangezien we die beloftes ook zelden (lees: nooit) nakomen, zal een extra leugentje gegoten in de vorm van een 'goed voornemen' daar precies niks aan veranderen. Als we nu eens anderen bij onze ellende gaan betrekken, bestaat er misschien nog een kans dat we wel iets bewerkstelligen.

Optie twee is wellicht wat pessimistischer, maar wel mijn persoonlijk favoriet. Hier accepteert je namelijk van meet af aan gewoon dat je geen ruggengraat hebt en houdt je jezelf überhaupt niet voor de gek met goede voornemens. De hele façade overslaan en gewoon op een nietszeggende dag in maart besluiten dat je het nodig vindt om minder te gaan drinken als je dat dan zo voelt, getuigt naar mijn idee van veel meer discipline en waardigheid dan pretentieuze geneuzel in januari.

Een paar dagen later bevind ik me in de UB. Tijdens het pauze houden lijkt het niet-zo-rookvrije terras niet minder vol met rokers te staan. Ik durf zelfs te zeggen dat het drukker is dan normaal, en heel eerlijk gezegd vind ik dat best leuk om te zien. Als ik zou roken zou ik nu ook een sigaret opsteken, puur uit principe.

MAIA DE QUAY is student rechten

'De katten eten slagroom van gasten'

Chantal Vijlbrief (29), Kattencafé Sophie, Haarlemmerstraat 241

Help, er springt een kat op me!

'Ja, dat gebeurt gewoon. De mensen die hier komen hopen juist dat er een kat op hun schoot gaat zitten. Katten zijn bijna niet op te voeden en het is uiteindelijk hun huis. Af en toe eten ze van de slagroom van gasten en daar hebben de katten daarna wel last van. Dat zeg ik er nu van tevoren bij.'

Jij bent dus een kattenmens.

'Als klein meisje had ik katten, maar daar herinner ik me weinig van. Op mijn 13e kreeg ik Sophie, die naam heb ik zelf bedacht. Daar is het café naar vernoemd.'

'Met mijn vriend samen heb ik ook drie katten. Die zijn niet geschikt voor het kattencafé, ze zijn heel eenkennig. Als er bezoek is, zitten ze onder de bank.'

de ik ervan en het bleef maar in m'n hoofd zitten. Toen ik thuis kwam te zitten omdat ik gewoon niet gelukkig werd van mijn werk en studie, dacht ik, ik ga het proberen. Ik heb crowdfunding opgezet en dat was meteen een maatstaf: is Leiden hier klaar voor? Het was bizar leuk en succesvol. Het studentenhuus hierboven is enorm enthousiast. Zelfs als ik rond 1 uur 's nachts nog aan het klussen was vonden ze dat prima, dan gingen ze zelf pas net op stap, en ik heb wel eens een biertje met hen staan doen.'

'Ik heb jarenlang in het restaurant van het LUMC gewerkt en daarvoor horeca-uitzendwerk gedaan. De espressomachine wilde ik per se. Mensen komen voor de katten maar blijven terugkomen als je lekkere thee en koffie schenkt.'

een opvang voor zwervkatten op Kreta, Griekenland, gerund door de Leidenaar Pieter Erades. Vijf katten zijn al jong gedumpt in zijn konijnenhok dus had hij veel tijd om ze te socialiseren. Hij heeft ze uitgezocht, omdat hij wist welke er geschikt voor waren en ik ze alleen maar "zou kiezen op kleur". Ze hebben allemaal een naam, deels door crowdfunding gekozen.

'Er is er nog geen ontsnapt. Twee hebben op Kreta wat incidenten met honden meegemaakt. Die twee zijn daardoor echt binnen-katten. Mijn vader heeft een sluisje gemaakt met een deurbel. Voorlopig werk ik met reserveringen maar als er nog plek is, kun je gewoon aanbellen.'

Wat voor publiek komt hier?

'Zo'n tachtig procent is vrouw. Er komen studenten, maar ook veel expats die zelf

geen dieren mogen houden maar hun kinderen toch het huisdiergevoel willen geven. Ik heb woonzorggroepen gehad en onlangs iemand met Alzheimer. Op hen kunnen dieren een goede invloed hebben. Dit is dan wel een horecagelegenheid, maar het huiskameridee heeft iets maatschappelijks: als mensen alleen komen, dan is aan de leestafel een praatje zo gemaakt. Ze hebben hier de kat om over te praten.'

Daar zit een luikje.

'Daarachter zit de Cat-Only-Zone waar geen gasten komen en ze zich even kunnen terugtrekken. In die kamer hangen bedjes, staat een waterfonteinje en zijn er bakjes eten. In de kamer erachter staan de kattenbakken.'

DOOR VERA ARNTZEN

Een kattencafé, hoe kom je erbij?

'Tijdens mijn studie in Amsterdam hoor-

Waar komen de katten vandaan?

'De acht katten in het café komen uit

Bandirah

